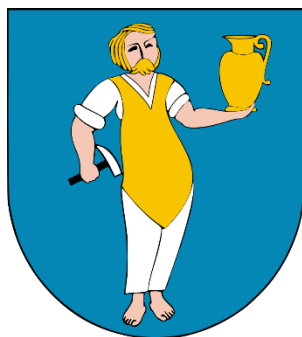

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Koszęcin

będąca podstawą opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy
Koszęcin do roku 2030

Koszęcin, sierpień 2025 r

Spis treści

Spis treści	2
Rozdział I. Synteza ustaleń diagnozy	3
Rozdział II. Mechanizmy włączenia mieszkańców w proces diagnostyczny	6
Rozdział III. Opis działań diagnostycznych	12
Uproszczona diagnoza obszaru gminy	12
Metodologia wyznaczania obszarów kryzysowych.....	15
Analiza uwarunkowań społecznych	20
Analiza uwarunkowań gospodarczych.....	32
Analiza uwarunkowań środowiskowych.....	37
Analiza uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalno-technicznych	44
Rozdział IV. Wybór obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	51
Wprowadzenie	51
Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	55
Rozdział V. Rekomendacje dla uchwały Rady Gminy o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	59
Spis ilustracji.....	61

Rozdział I. Synteza ustaleń diagnozy

W rozdziale znajduje się syntetyczna informacja o obszarze zdegradowanym i obszarze rewitalizacji

Zgodnie z Regionalną Polityką Rewitalizacji Województwa Śląskiego, stanowiącą załącznik nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Śląskiego Nr 2327/383/VI/2022 z dnia 21 grudnia 2022 r. Gmina Koszęcin zaliczona została do gmin w województwie śląskim z średnim poziomem problemów rewitalizacyjnych¹. Klasyfikacja gminy Koszęcin, jako jednostki o średnim poziomie problemów rewitalizacyjnych oznacza, że gmina ta posiada umiarkowaną, ale wyraźnie zidentyfikowaną skalę negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych i środowiskowych, które wymagają interwencji rewitalizacyjnych oraz, że podejmowane działania rewitalizacyjne powinny być kierowane na wybrane, szczególnie problematyczne obszary gminy, przy jednoczesnej świadomości, że nie jest to obszar o najwyższym ryzyku marginalizacji czy degradacji. Przypisanie do grupy gmin o średnim poziomie problemów oznacza, że Koszęcin nie jest wśród gmin najbardziej zagrożonych trwałą marginalizacją, ale jednocześnie nie należy do jednostek o najwyższej stabilności społeczno-gospodarczej. W praktyce gmina powinna być gotowa zarówno na działania zaradcze, jak i rozwojowe, podejmowane projekty powinny wykazywać spójność z celami regionalnej polityki rewitalizacyjnej i odpowiadać na rozpoznane lokalne deficyty, szczególnie w obszarach wyznaczonych w diagnozie polityki regionalnej jako istotne dla gmin ze średnim poziomem problemów np. aktywizacja społeczna, poprawa dostępności i jakości przestrzeni publicznych, podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej.

Rewitalizacja to skoordynowany wielopłaszczyznowy i wielowątkowy proces, prowadzony wspólnie przez władzę samorządową oraz inne podmioty, w tym społeczne i gospodarcze, mający na celu przeciwdziałanie degradacji społecznej i przestrzennej, w tym ochronę dziedzictwa narodowego, pobudzanie rozwoju oraz poprawę jakości życia.

Przygotowanie, koordynacja i tworzenie warunków do rewitalizacji jest zadaniem własnym, ale nieobowiązkowym gminy. Aby realizować to fakultatywne zadanie własne, należy opracować gminny program rewitalizacji (GPR) – dokument, który zawiera mapę drogową dla całego obszaru rewitalizacji. Pokazuje on, jak w założonej perspektywie kilku lat rozwiązać problemy obszaru i społeczności lokalnej lub chociaż jak wydatnie zmniejszyć ich natężenie. W przypadku Gminy Koszęcin program rewitalizacji obejmować będzie okres do 2030 roku, który odpowiada unijnemu okresowi finansowania na lata 2021-2027 wydłużonego o 3 lata zgodnie z zasadą finansowania n+3. Jest to zasada odnosząca się do okresu programowania Unii Europejskiej, która określa dodatkowy okres na realizację i rozliczenie projektów i programów współfinansowanych z Funduszy Europejskich. W praktyce oznacza to, że z funduszy przyznanych w ramach perspektywy finansowej 2021-2027 faktycznie korzystać można do roku 2030.

Opracowany GPR uwzględniać będzie, nie tylko wymogi ustawy o rewitalizacji, ale również wymogi strategii terytorialnych zgodnie z art. 36 ust. 8 i 9 ustawy o zasadach realizacji zadań

¹ Lista gmin wiejskich według poziomu problemów rewitalizacyjnych, Średni poziom problemów rewitalizacyjnych: Ornontowice, Krzyżanowice, Irządze, Łękawica, Porąbka, Pawłowice, Kłomnice, Niegowa, Przystajń, Pilchowice, Hażlach, Tworóg, Wielowieś, Wiry, Milówka, Istebna, Nędza, Koszęcin, Łodygowice, Krupski Młyn, Opatów, Włodowice, Kruszyna, Zbrosławice, Koszarawa, Kozy, Gilowice, Wręczyca Wielka

finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027. Wymogi strategii IIT określone zostały w dokumencie opracowanym przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej pn. „Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE 2021-2027”².

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji zaplanowanie tego procesu następuje niejako w dwóch etapach. Pierwszym jest wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Następuje ono w drodze uchwały rady gminy, tzw. uchwały delimitacyjnej opracowanej na podstawie Diagnozy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Drugim etapem jest opracowanie i uchwalenie dokumentu, na podstawie którego rewitalizacja będzie prowadzona - GPR, który jest wieloletnim programem działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej, lub środowiskowej (w zależności od zidentyfikowanych zjawisk kryzysowych). Jego realizacja ma spowodować wyprowadzenie wyznaczonych obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju.

Gmina Koszęcin nie posiada wyznaczonego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w myśl ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Gmina nie ma również doświadczenia realizacji działań rewitalizacyjnych w rozumieniu przepisów o rewitalizacji. Na terenie gminy realizowane były jednak liczne projekty ważne dla społeczności lokalnej projekty mające znamiona projektów rewitalizacyjnych. Do największych z nich można zaliczyć projekt podjęty projekt rewitalizacji zespołu pałacowo-parkowego w Koszęcinie. W 2005 r. Zespół Pieśni i Tańca „Śląsk” im. Stanisława Hadyny³ pozyskał fundusze ze Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego na prace mające na celu rewitalizację zespołu pałacowo-parkowego na potrzeby powstającego Śląskiego Centrum Edukacji Regionalnej. Pozyskane środki pozwoliły sfinansować projekt architektoniczny⁴ oraz pierwszy etap remontu. Przeprowadzona renowacja elewacji pałacu w Koszęcinie przywróciła blask siedzibie Zespołu Pieśni i Tańca „Śląsk”. Etap II obejmował remont i przebudowę pałacu, natomiast etap III dotyczył rewitalizacji parku i stawu. Pozyskano na ten cel w ramach programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko 2021-2027.

Na podstawie przeprowadzonych badań zaproponowano kryteria wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, a także wskazano proponowany ich zasięg, zgodnie z wymogami przepisów o rewitalizacji oraz metodyką opisaną w dostępnych poradnikach dotyczących zasad opracowania gminnych programów rewitalizacji⁵ przygotowanych na zlecenie Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju⁶ oraz Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa.

² Zob. [Zasady realizacji instrumentów terytorialnych](#)

Warunki jakie spełniać ma strategia IIT określa w szczególności art. 36 ust. 8 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027

³ Zespół Pieśni i Tańca „Śląsk” im. Stanisława Hadyny – jeden z największych polskich zespołów folklorystycznych, założony 1 lipca 1953 przez Stanisława Hadynę oraz Elwirę Kamińską; siedziba zespołu mieści się w pałacu w Koszęcinie.

⁴ Projekt wykonała pracownia STUDIO QUATTRO, arch. Hanna Kramarczyk-Leśniak. Zespołem koordynującym prace kierował Pełnomocnik Dyrektora ds. Inwestycji inż. Mariusz Zuzel.

⁵ Zob. Delimitacja krok po kroku (2019) dostępna na [delimitacja-krok-po-kroku](#) oraz Gminny Program Rewitalizacji. Praktyczny poradnik dla mieszkańców i władz lokalnych (2019) dostępna na [gminny-program-rewitalizacji-praktyczny-poradnik-dla-mieszkancow-i-wladz-lokalnych](#)

⁶ Kompetencje resortu zostały przejęte przez: Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej oraz Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii.

W uchwale demitacyjnej nie wskazano prawa pierwokupu nieruchomości znajdujących się na obszarze rewitalizacji ani innego instrumentu ochrony obszaru rewitalizacji. W uchwale delimitacyjnej nie wprowadza się zakazu wydawania decyzji o warunkach zabudowy dla wszystkich albo określonych w uchwale rewitalizacyjnej zmian sposobu zagospodarowania terenu wymagających tej decyzji.

Finalnym efektem prac diagnostycznych było opracowanie projektu uchwały Rady Gminy w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z załącznikami mapowymi w skali 1:5000 z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej z zaznaczeniem granic tego obszaru.

Na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gmina podzielona została na jednostki urbanistyczne, jakimi są sołectwa zgodnie ze statutem Gminy Koszęcin oraz ulice w przypadku sołectwa Koszęcin⁷. Wg. danych Gminy liczba mieszkańców gminy na koniec 2024 roku wynosiła 11 643 osób. Podział na ulice sołectwie Koszęcin był konieczny z tego powodu gdyż miejscowość zamieszkuje 4416 os. co stanowi 37% ogólnej liczby mieszkańców, a zatem przekroczony byłby limit przewidujący możliwość wyznaczenia obszaru rewitalizacji gminy na obszarze nie przekraczającym 30% ogólnej liczby mieszkańców (20% ogólnej powierzchni gminy).

W toku przeprowadzonych prac dokonano analizy w sposób jednoznacznie wskazujące obszary zdegradowane, czyli tereny o niskim poziomie rozwoju lub cechujące się silną dynamiką spadku poziomu rozwoju prowadząc badania ilościowe i jakościowe wśród interesariuszy rewitalizacji. Niniejsza diagnoza (raport diagnostyczny) wskazuje czynniki i przyczyny degradacji obszaru. Diagnoza zawiera obok części opisowej zestawienia tabelaryczne oraz poglądowe m.in. mapki z zaznaczeniem intensywności występowania zdiagnozowanych negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalno-technicznych. Diagnoza została opracowana w oparciu o szczegółowe dane pozyskane od podmiotów, o których mowa w art. 4 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 2176).

W wyniku ustaleń diagnostycznych, zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy o rewitalizacji obszar rewitalizacji gminy nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji został wskazany w stosunku do liczby ludności Gminy na podstawie danych UG wynoszącej na koniec roku 2024 11 643 os. oraz całkowitej powierzchni gminy wynoszącej 129 km². **Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Gminy to powierzchnia 1,58 km² (1,2%), która zamieszkiwana jest przez 1257 mieszkańców (10,79% ogólnej liczby mieszkańców gminy).** Spełnione zostały zatem limity określone w ww. ustawie. Na tak wyznaczonym obszarze Gminy będą prowadzone działania rewitalizacyjne, które zostaną wskazane w GPR.

⁷ Zob. Uchwała Nr 547/LIII/2018 Rady Gminy Koszęcin z dnia 28 sierpnia 2018 r. w sprawie zmiany Statutu Gminy Koszęcin

Rozdział II. Mechanizmy włączenia mieszkańców w proces diagnostyczny

Niniejszy rozdział opisuje mechanizmy włączenia mieszkańców, na terenie gminy w proces rewitalizacji i konsultacje społeczne.

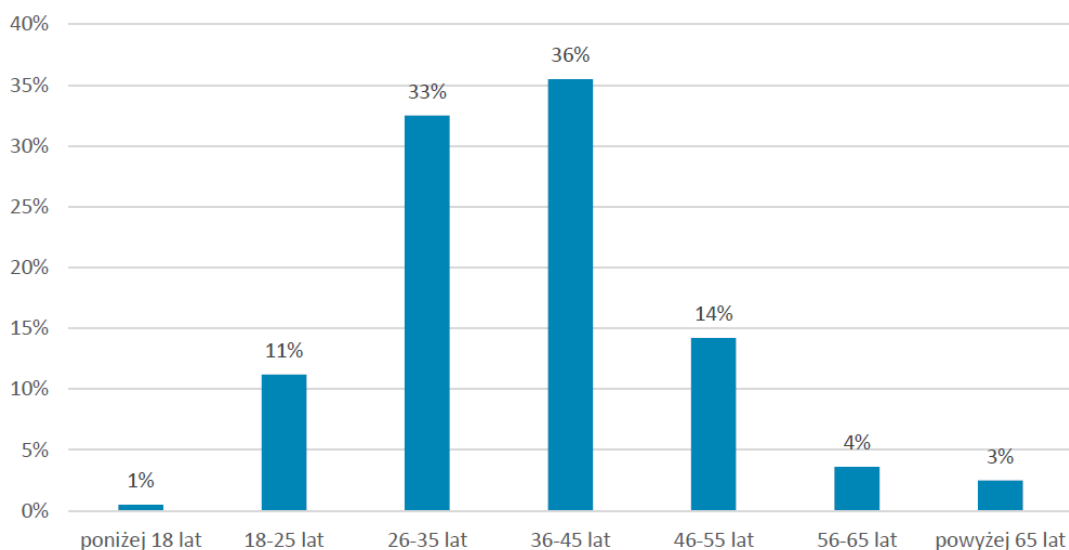
W ramach pracy diagnostycznej wykorzystano wiele narzędzi partycypacyjnych oraz metod gromadzenia i analizy danych od mieszkańców i grup docelowych projektów rewitalizacyjnych. Partycypacja społeczna została wpisana w proces rewitalizacji gminy jako fundament działań na różnych jego etapach, tj. diagnozowanie, programowanie, wdrażanie (w tym finansowanie), monitorowanie i ewaluacja. Takie podejście ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o obszarze objętym Programem.

Ponadto realizuje zasadę partnerstwa wynikającą z art. 9 rozporządzenia ramowego (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. (zasady horyzontalne) polegającą na łączeniu szerokiego grona partnerów (w szczególności lokalnych społeczności i przedsiębiorców, a także ekspertów) w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu, także z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć. Opiera się ona na założeniu, że opinia środowiska lokalnego jest istotnym elementem tworzenia dokumentu, który ma stanowić narzędzie do projektowania konkretnych zadań, podejmowanych w celu rozwiązywania problemów i eliminacji niepożądanych zjawisk, a tym samym podnoszących jakość życia mieszkańców tych terenów.

Badania ankietowe

Na potrzeby diagnozy obszaru rewitalizacji i obszaru zdegradowanego wykorzystano aktualne badania jakościowe stanu społeczno-gospodarczego Gminy Koszęcin na potrzeby opracowania strategii rozwoju gminy. Badania prowadzono metodą ankiet internetowych z mieszkańcami w okresie od 18 lipca do 18 sierpnia 2024 roku. Respondenci odpowiadali na 8 pytań z zakresu społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji, edukacji i kultury. Łącznie w badaniach wzięło udział 197 osób. Większą część respondentów stanowiły kobiety (61%), natomiast pod względem wieku największą grupę stanowiły osoby w przedziale 36-45 lat (36%). Większość respondentów stanowiły osoby pracujące (74%).

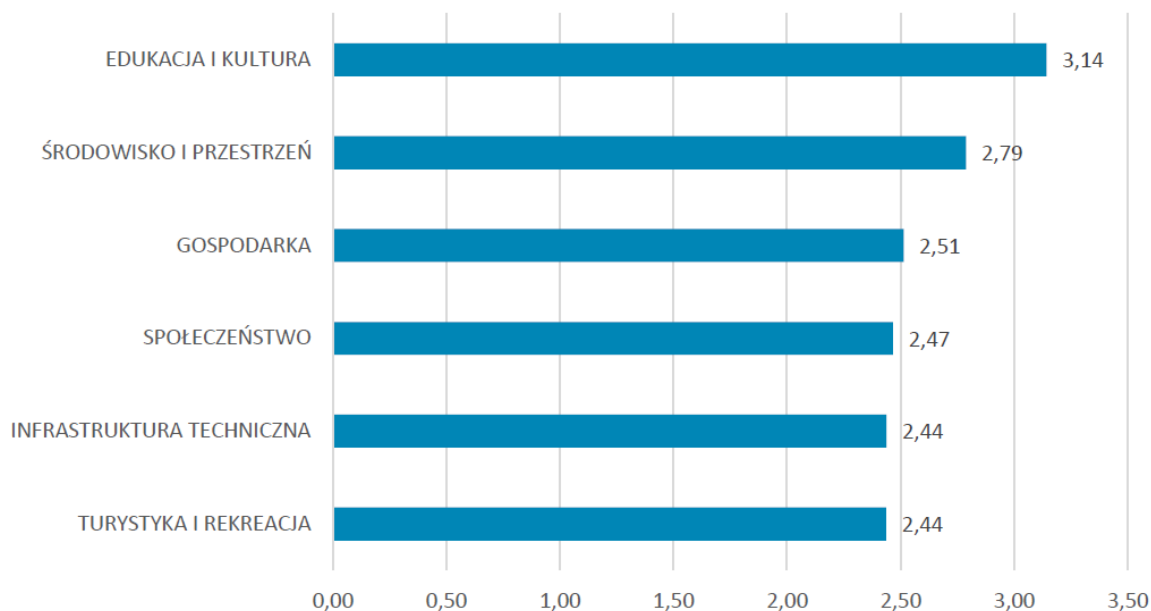
Wykres 1. Podział respondentów ze względu na wiek

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Koszęcin na lata 2025-2035, str. 14 i nast.

W skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena bardzo zła, a 5 to ocena bardzo dobra, mieszkańcy Gminy Koszęcin najlepiej ocenili działania w zakresie edukacji i kultury (średnia ocena wyniosła 3,14), z kolei najgorzej turystykę i rekreację oraz infrastrukturę techniczną (2,44). Pozostałe obszary ocenione zostały w przedziale od 2,47 do 2,79. Średni wynik dla wszystkich badanych kategorii wyniósł 2,75.

Wykres 2. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Koszęcin na lata 2025-2035, str. 14 i nast.

Tabela poniżej przedstawia średnie oceny poszczególnych elementów znajdujących się w danym obszarze. Najniżej oceniony ze wszystkich obszarów został dostęp do sieci gazowej (1,59). Mieszkańcy wskazywali również na duży problem w zakresie systemu ścieżek rowerowych, możliwości zawodowych dla osób z wyższym wykształceniem, bezpieczeństwa przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych, działań promocyjnych gminy, wsparcia osób niesamodzielnych (m.in. opieka wytchnieniowa, usługi opiekuńcze, asystent rodziny), oferty

spędzania wolnego czasu dla młodzieży i dorosłych oraz możliwości zapewnienia dojazdu do specjalistycznej opieki medycznej poza teren gminy. Średnie oceny wszystkich z wyżej wymienionych aspektów wyniosły poniżej 2,00.

Wykres 3. Oceny poszczególnych podobszarów w Gminie Koszęcin

Społeczeństwo	Ocena
Dostęp do podstawowej opieki medycznej	2,964
Bezpieczeństwo publiczne	2,962
Dostępność budynków administracji publicznej	2,864
Jakość opieki żłobkowej	2,781
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy	2,645
Skuteczność działania pomocy społecznej	2,640
Aktywność mieszkańców na rzecz gminy (np. wolontariat, partycypacja, inicjatywy oddolne)	2,320
Wsparcie osób starszych (np. DPS, Klub Seniora)	2,279
Dostęp do żłobków/klubów malucha	2,164
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej	2,098
Możliwości zapewnienia dojazdu do specjalistycznej opieki medycznej poza teren gminy	1,965
Wsparcie osób niesamodzielnych (m.in. opieka wytchnieniowa, usługi opiekuńcze, asystent rodziny)	1,914
Gospodarka	Ocena
Dostępność usług (np. poczta, bank, fryzjer, sklepy spożywcze)	3,714
Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej	2,759
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym	2,732
Funkcjonowanie transportu zbiorowego	2,542
Atrakcyjność inwestycyjna	2,385
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie gminy	2,342
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami	2,321
Możliwość uzyskania zatrudnienia	2,005
Możliwości zawodowe dla osób z wyższym wykształceniem	1,813
Środowisko i przestrzeń	Ocena
Walory środowiska przyrodniczego	3,979
Dostępność terenów zieleni (parków skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)	3,492
Czystość terenów zieleni (parków skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)	3,113
System odbioru odpadów	2,990
Jakość powietrza	2,841
Estetyka (czystość na obszarach publicznych)	2,805
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających	2,551
Efektywność zagospodarowania przestrzeni (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)	2,480
Rozwój odnawialnych źródeł energii	2,476

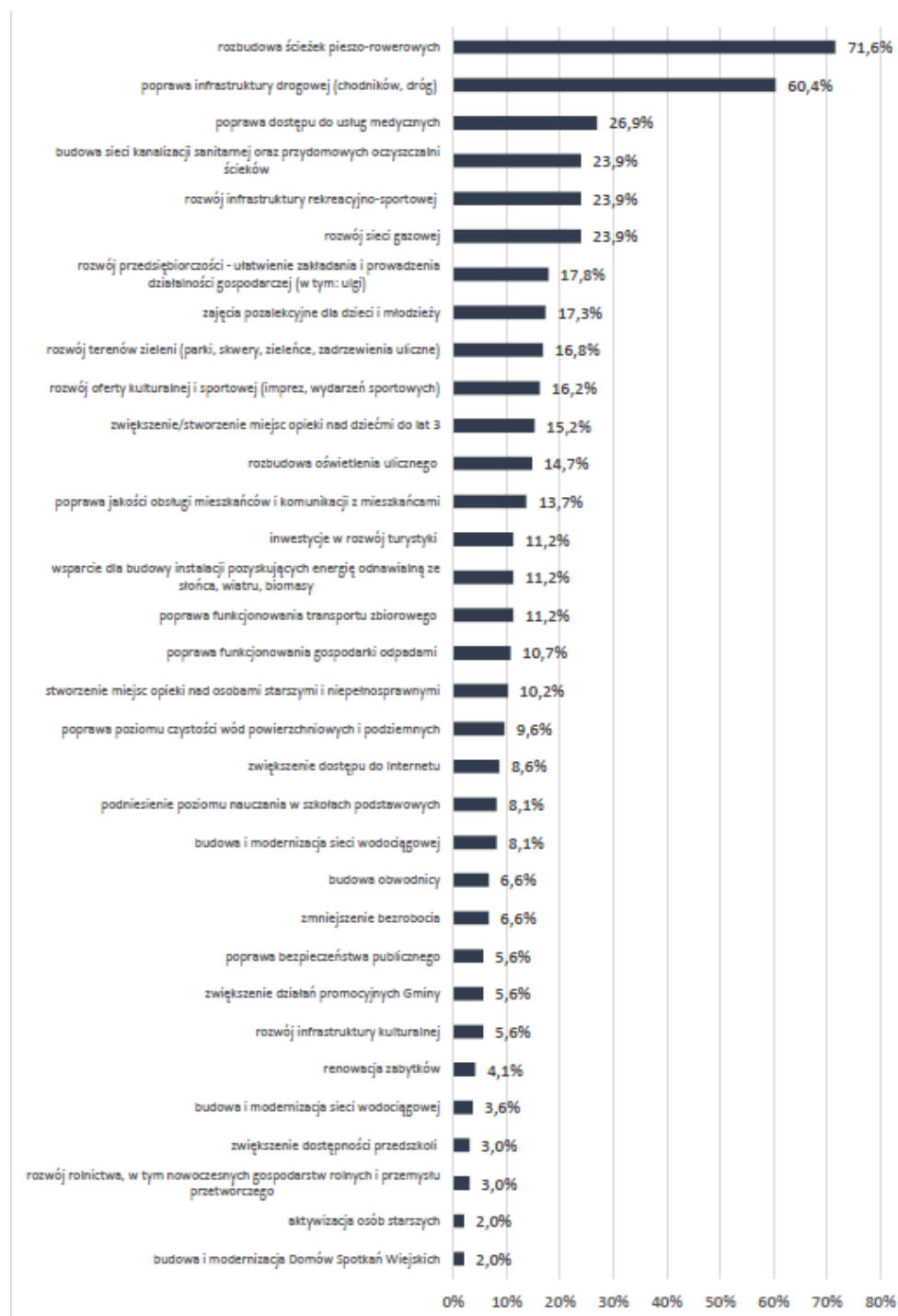
Świadomość ekologiczna mieszkańców	2,335
Oferta w działaniach wspierających ochronę środowiska, np. dofinansowania do wymiany źródeł ciepła	2,209
Infrastruktura melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty, itp.)	2,173
Infrastruktura techniczna	Ocena
Dostęp do szerokopasmowego Internetu	3,429
Dostępność/jakość sieci wodociągowej	3,134
Dostępność/jakość sieci kanalizacyjnej	2,865
Stan dróg	2,289
Mała infrastruktura drogowa (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)	2,000
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych	1,816
Dostępność/jakość sieci gazowej	1,529
Turystyka i rekreacja	Ocena
Atrakcyjność turystyczna	3,469
Poziom bazy gastronomicznej	3,020
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej	2,974
Wypożyczenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych	2,824
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej (m.in. szlaki turystyczne, miejsca noclegowe)	2,597
Oferta spędzania wolnego czasu dla dzieci	2,420
Oferta spędzania wolnego czasu dla seniorów	2,239
Jakość istniejących ścieżek pieszo-rowerowych	2,205
Oferta spędzania wolnego czasu dla dorosłych	1,995
Oferta spędzania wolnego czasu dla młodzieży	1,951
Działania promocyjne władz, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów	1,821
System ścieżek rowerowych (połączenia, ciągłość, możliwości traktowania ich jako alternatywę dla transportu samochodowego)	1,723
Edukacja i Kultura	Ocena
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	4,030
Jakość edukacji przedszkolnej	3,636
Dostęp do edukacji przedszkolnej	3,630
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)	3,510
Jakość edukacji w szkołach podstawowych	3,404
Działalność domu kultury i biblioteki	3,331
Jakość infrastruktury przedszkolnej	3,228
Organizacja dowozu dzieci do szkół	2,943
Dostęp do obiektów kulturalnych w gminie (godziny i dni otwarcia, itp.)	2,872
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach	2,792
Dodatkowa oferta (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia, itp.) w szkołach	2,752
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach	2,698
Działalność Domów Spotkań Wiejskich	2,652
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie	2,516

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Koszęcin na lata 2025-2035, str. 14 i nast.

Żadna dziedzina funkcjonowania gminy nie została wyróżniona oceną bardzo dobrą. Najwyższą ocenę wśród mieszkańców uzyskał dostęp do edukacji w szkołach podstawowych, walory środowiska przyrodniczego, dostępność usług (np. poczta, bank, fryzjer, sklepy spożywcze) oraz jakość edukacji przedszkolnej.

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe gminy. Wśród najczęściej wskazywanych znalazła się rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych, poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg) i poprawa dostępu do usług medycznych.

Wykres 4. Główne priorytety rozwoju Gminy Koszęcin według ankietowanych

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Koszęcin na lata 2025-2035, str. 14 i nast.

Wnioski z badań ankietowych na potrzeby wyznaczenia obszaru rewitalizacji Gminy Koszęcin

Analiza wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Koszęcin, w powiązaniu z diagnozą stanu społeczno-gospodarczego gminy, dostarcza istotnych wskazań pomocnych przy delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Respondenci najgorzej ocenili infrastrukturę techniczną, turystykę i rekreację (średnio 2,44 pkt w skali 1-5), a najlepiej – edukację i kulturę (3,14 pkt). Brak oceny bardzo dobrej dla jakiejkolwiek dziedziny oraz niski średni wynik ogólny (2,75) sugerują, że mieszkańcy postrzegają wiele obszarów funkcjonowania gminy jako wymagające wsparcia rozwojowego. Szczególnie krytycznie oceniane są sfery kluczowe z punktu widzenia poprawy jakości życia, takie jak infrastruktura przestrzenna i możliwości spędzania czasu wolnego.

Struktura respondentów – przewaga osób pracujących, duży udział grupy wiekowej 36–45 lat oraz większa aktywność kobiet w badaniu – pokazuje, że ankietowane opinie odzwierciedlają perspektywę osób aktywnych zawodowo i społecznie, najbardziej zainteresowanych rozwojem i ofertą gminy zarówno dla rodzin, jak i osób w średnim wieku.

Za szczególnie istotne dla wyznaczenia obszaru rewitalizacji należy uznać niskie oceny w obszarach infrastruktura techniczna (problemy drogowe, dostępność infrastruktury towarzyszącej), turystyka i rekreacja (niewystarczająca oferta lub zły stan infrastruktury publicznej) oraz przeciętny poziom usług społecznych i przestrzennych, co znajduje również odzwierciedlenie w diagnozie danych ilościowych (np. rozdrobnienie poziomu aktywności obywatelskiej, zróżnicowane procesy demograficzne).

Na podstawie tych ocen można wnioskować, że obszary, gdzie wśród mieszkańców dominuje poczucie niedostatku możliwości rozwoju, rekreacji i braku infrastruktury, powinny być objęte szczególną uwagą w procesie delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Pokrywa się to z obszarami, w których wskaźniki ilościowe (demograficzne, społeczne, infrastrukturalne) – zgodnie z diagnozą – potwierdzają występowanie wielowymiarowych deficytów.

Wnioski z badań ankietowych uzupełniają zatem diagnozę ilościową i przestrzenną oraz pomagają w partycyplinym wyznaczeniu obszaru wymagającego wsparcia rewitalizacyjnego. Na obszar rewitalizacji należy przede wszystkim wskazać te tereny gminy, na których kumulują się najniższe oceny mieszkańców dotyczące infrastruktury technicznej i oferty rekreacyjno-turystycznej. Potrzebne będzie wzmocnienie inwestycji w infrastrukturę społeczną i publiczną tam, gdzie mieszkańcy wykazują największe niezadowolenie. Włączenie w proces rewitalizacji mieszkańców, którzy poprzez udział w badaniach zidentyfikowali newralgiczne aspekty funkcjonowania lokalnej społeczności, powinno zwiększyć skuteczność i społeczny odbiór programu rewitalizacji.

Uwzględnienie ocen i oczekiwań społeczności lokalnej stanowi istotne uzupełnienie analizy wskaźnikowej i jest zgodne z podejściem partycypacyjnym wpisanym zarówno w ustawę o rewitalizacji, jak i strategię rozwoju gminy. Wyniki badań ankietowych jednoznacznie wskazują, że kluczowe dla powodzenia procesu będą inwestycje poprawiające dostępność i jakość infrastruktury technicznej oraz rozwój oferty turystyczno-rekreacyjnej w najbardziej problematycznych obszarach gminy, wyznaczonych w toku pogłębionych analiz liczbowych i przestrzennych.

Konsultacje społeczne

Zgodnie z art. 5 ustawy o rewitalizacji konsultacje społeczne zostały zarządzane w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych. Stosownie do przepisów art. 6 ust. 1 ustawy o rewitalizacji mieszkańcy zostali poinformowani o rozpoczęciu konsultacji społecznych oraz formach, w jakich będą prowadzone. Konsultacje zostały przeprowadzone zgodnie z ustawą o rewitalizacji. Projekt uchwały Rady Gminy w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z mapami w skali 1:5000 wskazującymi granice obszaru rewitalizacji oraz „Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Koszęcin”, udostępnione zostały w wersji papierowej, w UG, Referat Inwestycji i Zamówień Publicznych w godzinach pracy Urzędu oraz w wersji elektronicznej, na stronie internetowej Urzędu Gminy oraz opublikowany w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Koszęcin.

Komitet Rewitalizacji

Zgodnie z art. 7 ust. 3 ustawy o rewitalizacji planuje się powołanie Komitetu Rewitalizacji wraz z określeniem zasad jego funkcjonowania przez Radę Gminy po uchwaleniu Gminnego Programu Rewitalizacji. Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniotwórczo-doradczą Wójta Gminy. Jego rola w procesie rewitalizacji jest istotna z uwagi na partycypacyjny charakter działań rewitalizacyjnych podkreślony w ustawie. W zamierzeniu Komitet ma być bowiem łącznikiem między organami gminy, zarządzającymi przygotowaniem i wdrożeniem programu rewitalizacji, a pozostałymi interesariuszami rewitalizacji, którzy w tym procesie powinni odgrywać aktywną rolę. Stanowisko Komitetu Rewitalizacji nie jest wiążące dla organu gminy, a jego uzyskanie nie jest obligatoryjne. Zgodnie z treścią art. 17 ust. 2 pkt 9 ustawy o rewitalizacji, Komitet Rewitalizacji opiniuje projekt gminnego programu rewitalizacji, jeżeli został powołany przed jego uchwaleniem. Zasady funkcjonowania Komitetu Rewitalizacji w drodze uchwały określi Rada Gminy w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące, licząc od dnia jego uchwalenia. Podjęcie uchwały jest poprzedzone konsultacjami społecznymi. Uchwała nie stanowić będzie aktu prawa miejscowego.

Rozdział III. Opis działań diagnostycznych

Niniejszy rozdział opisuje diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych oraz zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów rewitalizacji, tj. określenie, w oparciu o inne dokumenty strategiczne gminy lub diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytorium/terytoriów najbardziej wymagających wsparcia oraz lokalne potencjały występujące na terenie wyznaczonego obszaru rewitalizacji. W rozdziale znajdują się mapy poszczególnych uwarunkowań społeczno-gospodarczych analizowanych w ramach pogłębionej analizy sytuacji gminy, mapy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

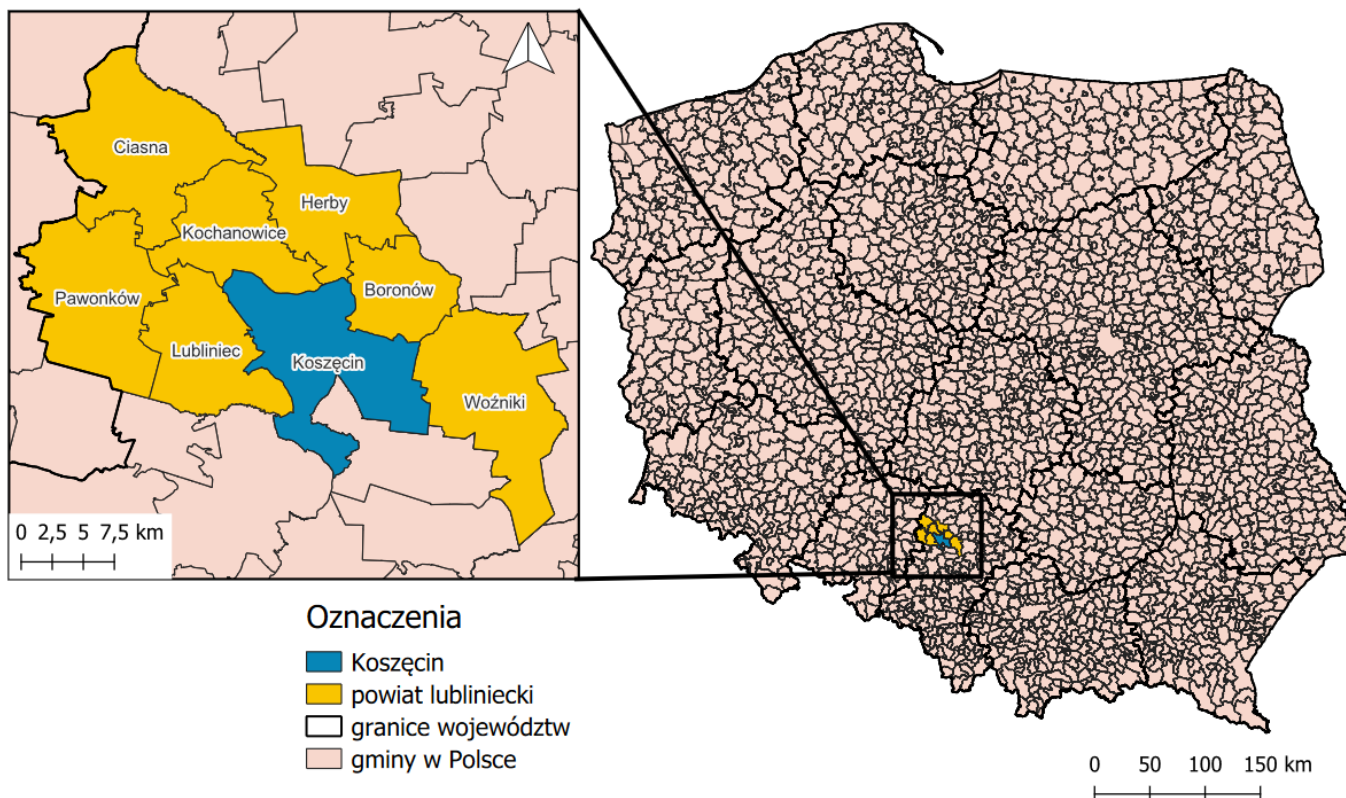
Uproszczona diagnoza obszaru gminy

Gmina Koszęcin to wiejska jednostka samorządowa, położona w północnej części powiatu lublinieckiego w województwie śląskim. Rozciąga się na powierzchni 12 823 ha (ok. 129 km²), co stanowi około 15,7% powierzchni powiatu; lasy stanowią 51,7% powierzchni, a użytki rolne 39,8%. Tereny przeznaczone na cele pozarolnicze (mieszkaniowe, usługowe, przemysłowe) stanowią z kolei ok. 8,5% powierzchni badanej jednostki.

Gęstość zaludnienia w gminie to 91 osób/km², czyli nieznacznie mniej niż średnia dla powiatu lublinieckiego (94 osoby/km²).

Siedziba władz gminy znajduje się w miejscowości Koszęcin. Sąsiaduje ona z innymi gminami powiatu lublinieckiego (Boronów, Herby, Kochanowice, Lubliniec, Woźniki), a także z miastem Kalety i gminą Tworóg z powiatu tarnogórskiego. Obszar Gminy tworzy 15 miejscowości: Koszęcin, Brusiek, Bukowiec, Cieszowa, Irki, Lipowiec, Łazy, Nowy Dwór, Piłka, Prądy, Rusinowice, Rzyce, Sadow, Strzebiń i Wierzbie. Pod względem geograficznym Gmina położona jest w obrębie dwóch jednostek: Wyżyny Woźnicko-Wieluńskiej oraz Niziny Śląskiej.

Rycina 1. Położenie administracyjne Gminy Koszęcin

Źródło: Strategia rozwoju gminy Koszęcin na lata 2025-2035, str. 67

Według danych UG na koniec 2024 roku liczba mieszkańców gminy na koniec 2024 roku wynosiła 11 643 osób. Struktura demograficzna Koszęcina była zróżnicowana – największą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym (19-60 lat), obejmując około 56% populacji, natomiast osoby w wieku powyżej 61 lat stanowią 24% mieszkańców. Od kilku lat w gminie notuje się ujemny przyrost naturalny – w roku 2024 urodziły się 82 osoby, podczas gdy liczba zgonów była znacznie wyższa. Proces ten prowadzi do stopniowego starzenia się społeczeństwa i rodzi konieczność rozwijania infrastruktury zdrowotnej i usług społecznych dla seniorów.

Terytorium gminy odznacza się znacznym udziałem obszarów leśnych, które zajmują ponad połowę jej powierzchni (87% powierzchni leśnej gminy należy do Nadleśnictwa Koszęcin). Znaczącą rolę w strukturze przyrodniczej pełni rezerwat „Jeleniak – Mikuliny” o powierzchni ponad 120 ha, chroniący cenne tereny torfowiskowe. Część Koszęcina wchodzi także w skład Parku Krajobrazowego Lasy nad Górną Liswartą, który rozciąga się na obszarze blisko 390 km². Dodatkowe walory przyrodnicze zapewniają liczne użytki ekologiczne, w tym torfowiska w Strzebinu i Dubielach, Łąka Trzcionka oraz zwirowiska w Cieszowej.

Atrakcyjność krajobrazową i znaczenie turystyczne gminy podkreślają liczne szlaki piesze i rowerowe, np. trasa „Leśno Rajza” i lokalne trasy edukacyjne. Gmina Koszęcin jest domem dla licznych obszarów chronionych, pomników przyrody i zabytków wpisanych do rejestru konserwatorskiego – w tym zespołu pałacowo-parkowego w Koszęcinie, licznych drewnianych i murowanych kościołów oraz zabudowań folwarcznych.

Gospodarka Koszęcina opiera się na funkcjach rolniczych i usługowych, choć znaczącą rolę odgrywa również branża budowlana i przetwórcza. Według GUS w 2024 roku liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w gminie wynosiła 1 191, przy czym największą grupą były firmy z branży budowlanej (294 przedsiębiorstwa, 25% wszystkich podmiotów). Gmina odnotowuje nieprzerwany wzrost liczby firm oraz dużą dywersyfikację lokalnej struktury gospodarczej.

W strukturze przestrzennej Koszęcina główną rolę odgrywają tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i letniskowej (np. MN i ML w planie miejscowym), wsparte liczną infrastrukturą społeczną w postaci szkół, przedszkoli, domów kultury i bibliotek. Gmina jest bardzo dobrze zwodociągowana – w 2024 roku 99,3% mieszkańców miało dostęp do sieci wodociągowej, natomiast do sieci kanalizacyjnej przyłączonych było 80,5% populacji. Dostępność do sieci gazowej pozostawała ograniczona i wynosiła zaledwie 3,1%.

W Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, Koszęcin został wskazany jako przykład gminy silnie powiązanej z lokalnym rynkiem rolno-leśnym oraz posiadającej potencjał środowiskowy dla rozwoju rekreacji, turystyki oraz alternatywnych źródeł energii. Gmina została ujęta w regionalnych obszarach strategicznej interwencji dotyczących poprawy jakości środowiska, zwłaszcza walki z niską emisją – co jest jednym z kluczowych wyzwań dla Koszęcina i innych gmin regionu.

Strategia rozwoju powiatu lublinieckiego kładzie nacisk na zrównoważony rozwój przestrzenny i ochronę środowiska, w tym zachowanie obszarów leśnych, promowanie ekologicznej gospodarki oraz wzmacnianie lokalnej tożsamości kulturowej. Koszęcin jest ważnym elementem tego systemu – gmina pełni rolę centrum kulturalnego, sportowego (z uwagi na silnie rozwiniętą ofertę Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji) oraz przyrodniczo-turystycznego. Istotnym aspektem rozwoju gminy jest również aktywność społeczna, mocna rola organizacji pozarządowych i współpraca na poziomie lokalnym i subregionalnym.

Procesy planistyczne w gminie są zgodne z wytycznymi szczebla wojewódzkiego i powiatowego. Do 2023 roku miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego objęły ok. 21% powierzchni gminy, natomiast kolejne zmiany są konsekwentnie wprowadzane na podstawie uchwał rady gminy. Dużą rolę przywiązuje się do ochrony terenów o wysokich walorach przyrodniczych oraz ograniczania rozpraszania zabudowy i zachowania spójności ładu przestrzennego.

Podsumowując, Koszęcin jest gminą o silnych atutach środowiskowych, bogatej historii i dynamicznie rozwijającej się lokalnej gospodarce, z rosnącym sektorem usług i inwestycji w infrastrukturę komunalną. Jako integralny element powiatu lublinieckiego i województwa śląskiego, gmina realizuje politykę zrównoważonego rozwoju, pozostając ważnym ośrodkiem dla mieszkańców oraz atrakcyjnym celem dla turystów i inwestorów.

Poniżej zaprezentowano wprowadzenie do metodologii wyznaczania obszarów kryzysowych oraz szczegółową analizę poszczególnych sfer, o których mowa w art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, celem delimitacji w gminie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Koszęcin.

Przepisy ustawy o rewitalizacji (art. 4) wskazują, iż diagnoza ma być oparta o „obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań”. W celu właściwej agregacji informacji, możliwości zebrania koniecznych danych statystycznych, Gmina została podzielona na podobszary – jednostki, dla których przeprowadzono diagnozę społeczną, gospodarczą, środowiskową, techniczną i przestrzenną. Podział dokonany został na podstawie 8 sołectw.

Celem wydzielenia obszarów kryzysowych przeprowadzono szczegółową analizę wskaźników – mierników ilościowych i jakościowych, kwerendę wiedzy eksperckiej zawartej, między innymi, w dokumentach związanych z Gminą⁸. Analiza rozkładu wartości wskaźników została oparta o kryterium wartości średniej danego wskaźnika. W zależności od interpretacji treści wskaźnika, oceniane jako znajdujące się w trudnej (na tle Gminy) sytuacji, są obszary o niekorzystnej jego wartości. Im wyższe wartości charakteryzują jednostkę, tym gorsza jest sytuacja, na tle pozostałych obszarów Gminy w danym zakresie. Zjawiska kryzysowe w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, i technicznej są rozpoznane w ujęciu przedmiotowym, w odniesieniu do zakresu obejmującego świadczenia socjalne, interwencje policji, czy aktywność organizacji pozarządowych. Wiele informacji jest dostępnych w układzie przestrzennym w formie schematycznych map tematycznych, opracowywanych w UG i dostępnych na stronach internetowych. Szczegółowe dane ilościowe z zakresu problematyki społecznej nie były do tej pory ujmowane dla sołectw Gminy, dlatego dokonano szczegółowej analizy danych Urzędu Gminy i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszęcinie, Komendy Powiatowej Policji w Lublińcu oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Lublińcu.

Analizę zjawisk o charakterze liniowym, punktowym lub obszarowym przedstawiono w ujęciu kartograficznym lub opisowym. Problemy wynikające ze stanu zagospodarowania przestrzennego, braku spójnej koncepcji przestrzeni, gęstości zabudowy i niedostosowania infrastruktury do rosnących potrzeb użytkowników mają często charakter ogólnogminny. Ustawa o rewitalizacji nie precyzują sposobu obliczenia tego wskaźnika (może to być np. średnia arytmetyczna lub typologia), dlatego daną referencyjną była średnia dla badanej gminy. Zgodnie z przyjętą metodologią deprywacja rozumiana była jako stan (materialny lub niematerialny) na terenie jednostki, który nie zapewnia egzystencji i funkcjonowania przyjętych w danym społeczeństwie i wskazujących odstępstwo od średniej dla badanej gminy.

Analiza wskaźników diagnostycznych została dokonana z wykorzystaniem brytyjskiej metodologii bazującej na wskaźniku wielowymiarowej degradacji społecznej, czyli metodologii wskaźnika deprawacji wielowymiarowej IMD (ang. Index of Multiple Deprivation)⁹ Metodologia wskaźnika

⁸ Należy podkreślić trudności merytoryczne w delimitacji obszaru rewitalizacji w sytuacji, gdy: wskaźniki kryzysu w sferze społecznej pozostają na dość wysokim poziomie w relacji do wartości w zewnętrznych jednostkach odniesienia (powiecie, województwie), wskaźniki kryzysu w sferze społecznej nie są bardzo silnie zróżnicowane w poszczególnych jednostkach w Gminie, a występujące zróżnicowania trudno często jest jednoznacznie zinterpretować; zjawiska kryzysowe w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej, infrastrukturalnej są znaczące w wymiarze całej Gminy, a możliwości ich łagodzenia nie mają charakteru lokalnego, dotyczącego wyłącznie określonej jednostki (np. modernizacja dróg, porządkowanie terenów zieleni, budowa parkingów przy stacjach WKD)

⁹ Zastosowanie metodologii Index of Multiple Deprivation przy delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zostało opisane w dokumencie Delimitacja krok po kroku Metoda wyznaczania obszaru zdegradowanego

deprawacji wielowymiarowej IMD stosowana jest powszednie w badaniach. Metodologia liczenia Index of Multiple Deprivation: 3 punkty (kolor czerwony), a za każdy kolejny obszar oznaczony na czerwono, do wartości ogólnej punktów przyznawanych za kolor czerwony, powinien zostać dopisany dodatkowo jeden punkt. Uzyskana wartość sumaryczna staje się podstawą do dopisania kolejnego punktu w przypadku wykrycia trzeciego obszaru oznaczonego na czerwono w danej jednostce analitycznej, czyli odpowiednio: 1 obszar (3 punkty), 2 obszary (3 punkty + 1), 3 obszary (3 punkty + 1 + 1). Niniejszy proces sumowania wartości powinien zostać powtórzony w odniesieniu do kolejnych obszarów oznaczonych na czerwono. Obszary oznaczone na inne kolory uzyskują odpowiednio: 2 punkty (kolor żółty), 1 punkt (kolor zielony). W ramach wyznaczania wartości średniej koncentracji problemów na danych obszarze przyjęto wskaźnik o odpowiednim odchyleniu punktowym przyjęto najczęściej odchylenie na poziomie 15% - 25%. Niniejsza analiza pozwala na przyznanie określenie wartości liczbowych obowiązywania poszczególnych kolorów (zielonego, żółtego, czerwonego), jako stopnia natężenia problemów społecznych. Należy podkreślić, iż przyjęty sposób obliczeń zakłada nakładanie się problemów społecznych, które w przypadku wielokrotnego wystąpienia na danym obszarze sprawiają, iż staje się on obszarem o wysokiej liczbie deficytów utrudniających możliwość prowadzenia aktywizacji społecznej mieszkańców. I wyprowadzania obszaru z sytuacji kryzysowej. W podsumowaniu wyliczania wskaźnika syntetycznego deprawacji wielowymiarowej IMD dla wyników każdej jednostki doliczano dodatkowo wartość IMD w ramach poszczególnych uwarunkowań poddanych analizie. Przyjęty sposób obliczeń zakłada nakładanie się problemów, które w przypadku wielokrotnego wystąpienia na danym obszarze sprawiają, iż staje się on obszarem o wysokiej liczbie deficytów utrudniających możliwość prowadzenia aktywizacji społecznej mieszkańców i wyprowadzania obszaru z sytuacji kryzysowej. Prezentowana metodologia wyznaczania obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji zakładała, że każde badane zjawisko miało taką samą wagę w obliczaniu wskaźnika syntetycznego, co oznacza że w ramach wskaźnika syntetycznego każdy miał 25% udziału we wskaźniku syntetycznym. W wyliczeniach nie wprowadzano różnych wag dla wskaźników syntetycznych, ani wskaźników cząstkowych. Do analizy porównawczej zróżnicowania wewnątrzgminnego wykorzystane zostaną łącznie 18. wskaźników, w tym 10. wskaźników odnoszących się do sfery społecznej, 2. wskaźniki ze sfery gospodarczej, 2. ze sfery środowiskowej, 4. ze sfery przestrzenno-funkcjonalno-technicznej.

Tabela 1. Wskaźniki wykorzystane do oceny sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej przestrzenno-funkcjonalno-technicznej w diagnozie delimitacyjnej w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego w Gminie Koszęcin

Nr	Nazwa wskaźnika	Definicja	Rodzaj oddziaływania	Źródło danych
Sfera społeczna				
1.	Zmiana liczby mieszkańców w latach 2019-2024 na 100 mieszkańców	Zmiana liczby mieszkańców na 100 osób w danym okresie (tu: lata 2019–2024) opisuje względny przyrost lub spadek populacji wyrażony jako procent lub liczba osób przypadająca na każde 100 mieszkańców stanu początkowego. Jest to	Destymulanta	Urząd Gminy Koszęcin

i obszaru rewitalizacji na potrzeby Gminnych Programów Rewitalizacji, praca zbiorowa pod redakcją W. Jarczewskiego z Instytutu Rozwoju Miast, Warszawa 2017 r.

		uniwersalny miernik demograficzny stosowany do porównań dynamiki liczby ludności bez względu na skalę populacji.		
2.	Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi obrazuje udział osób w wieku powyżej 60 u kobiet i 65 u mężczyzn w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym.	Destymulanta	Urząd Gminy Koszęcin i GUS Polska w liczbach
3.	Liczba uczestników zebrań wiejskich na 100 osób	Syntetyczny wskaźnik partycypacji społecznej, ilustrujący skalę zaangażowania mieszkańców danej jednostki (np. sołectwa, gminy) w formalnie zwoływanych zebraniach wiejskich w określonym przedziale czasu (np. roku). Wyrażony jest jako liczba osób, które faktycznie wzięły udział w zebraniach, przypadająca na każde 100 mieszkańców.	Stymulanta	Urząd Gminy Koszęcin
4.	Frekwencja wyborcza (wybory samorządowe)	Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych to wskaźnik określający, jaki odsetek osób uprawnionych do głosowania rzeczywiście oddał swój głos. Formalnie definiuje się ją jako stosunek liczby oddanych ważnych głosów do ogólnej liczby osób uprawnionych do głosowania, wyrażony najczęściej w procentach.	Stymulanta	PKW oraz Urząd Gminy Koszęcin
5.	Liczba osób bezrobotnych na 100 osób	Wskaźnik obrazuje udział osób niezatrudnionych i niewykonujących innej pracy zarobkowej, zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy oraz poszukujących zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej na 100 mieszkańców w danej jednostce. W praktyce przy analizach demograficznych i społecznych, wskaźnik ten służy do łatwego porównywania natężenia bezrobocia między różnymi społecznościami czy okresami	Destymulanta	Powiatowy Urząd Pracy w Lublińcu
6.	Liczba przestępstw i wykroczeń stwierdzonych nie obejmujących zdarzeń drogowych i przestępstw gospodarczych, w tym czyny karalne nieletnich tj. do 17-tego roku życia na 100 osób	Wskaźnik jest miarą poziomu zagrożenia przestępczością w danej zbiorowości, posiadającą charakter destymulanta w analizach społeczno-gospodarczych. Wzrost wartości wskaźnika wskazuje na pogorszenie sytuacji lokalnej w zakresie bezpieczeństwa publicznego.	Destymulanta	Komenda Powiatowa Policji w Lublińcu
7.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 osób	Wskaźnik obrazuje sytuację społeczną w gminie, w tym skalę występującego uzależnienia rodzin od pomocy instytucjonalnej MOPS, wyrażoną poprzez liczbę osób w rodzinach pobierających świadczenia pieniężne ze środowiskowej pomocy społecznej na 100 mieszkańców w danej jednostce	Destymulanta	GOPS w Koszęcinie
8.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tyt. ubóstwa na 100 osób	Wskaźnik obrazuje sytuację społeczną w gminie, w tym skalę występującego ubóstwa, wyrażoną poprzez liczbę osób w rodzinach pobierających świadczenia	Destymulanta	GOPS w Koszęcinie

		pieniężne ze środowiskowej pomocy społecznej z tyt. ubóstwa na 100 mieszkańców w danej jednostce.		
9.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tyt. alkoholizmu na 100 osób	Wskaźnik obrazuje sytuację społeczną w gminie, w tym skalę występującego wykluczenia z tyt. choroby alkoholowej, wyrażoną poprzez liczbę osób w rodzinach pobierających świadczenia pieniężne ze środowiskowej pomocy społecznej z tyt. alkoholizmu na 100 mieszkańców w danej jednostce.	Destymulanta	GOPS w Koszęcinie
10.	Liczba niebieskich kart na 100 osób	Wskaźnik obrazuje sytuację społeczną w gminie, w tym kondycję wychowawczą rodzin, poprzez liczbę założonych niebieskich kart na 100 mieszkańców w danej jednostce	Destymulanta	GOPS w Koszęcinie

SFERA GOSPODARCZA

11.	Liczba nowych zarejestrowań w CEIDG na 100 osób	Liczba podmiotów gospodarczych nowo rejestrowanych w CEIDG w 2024 r. na 100 mieszkańców danej jednostki określa zdolność lokalnej społeczności do podejmowania ryzyka gospodarczego i prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek.	Stymulanta	Urząd Gminy Koszęcin
12.	Liczba wyrejestrowań z CEIDG na 100 osób	Wskaźnik obrazuje potencjał lokalnej gospodarki, a w szczególności kondycję sektora MŚP, wyrażoną liczbą podmiotów wyrejestrowanych w 2024 r. z CEIDG na 100 mieszkańców danej jednostki.	Destymulanta	Urząd Gminy Koszęcin

SFERA ŚRODOWISKOWA

13.	Powierzchnia wyrobów zawierających azbest w m2 na 100 osób	Wskaźnik obrazuje zagrożenie dla zdrowia ludzi oraz środowiska, mierzone występowaniem odpadów niebezpiecznych, wyrażonych powierzchnią wyrobów zawierających azbest w m2 na 100 osób danej jednostki.	Destymulanta	Urząd Gminy Koszęcin
14.	Liczba kotłów do wymiany na podstawie inwentaryzacji źródeł ciepła (kotły klasy 3 i pozaklasowe) na 100 mieszkańców	Wskaźnik obrazuje zagrożenie dla zdrowia ludzi oraz środowiska, mierzone występowaniem źródeł ciepła wymagających wymiany tzw. kopciuchów, które powinny zostać wymienione na 100 osób danej jednostki.	Destymulanta	Urząd Gminy Koszęcin

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNO-TECHNICZNA

15.	Liczba obiektów zabytkowych ujętych w Gminnej Ewidencji	Wskaźnik obrazuje atrakcyjność kulturową jednostek, mierzoną rozkładem obiektów włączonych do	Destymulanta	Urząd Gminy Koszęcin
-----	---	---	--------------	----------------------

	Zabytków na 100 osób	gminnej (miejskiej) ewidencji zabytków na 100 mieszkańców danej jednostki.		
16.	Wskaźnik stanu infrastruktury drogowej	Wskaźnik stanu infrastruktury drogowej to syntetyczna miara umożliwiająca ocenę jakości nawierzchni oraz utrzymania infrastruktury drogowej na terenie danej jednostki administracyjnej (np. gminy, sołectwa, ulicy). Wskaźnik ten opiera się na systematycznej, eksperckiej ocenie wizualnej oraz technicznej stanu dróg publicznych wymagających albo nie wymagających pilnych nakładów inwestycyjnych i remontowych. ¹⁰	Destymulanta	Urząd Gminy Koszęcin
17.	Wskaźnik poziomu zdegradowania terenów zieleni publicznej	Wskaźnik poziomu zdegradowania terenów zieleni publicznej to jakościowa miara oceniająca stan i funkcjonalność terenów zielonych w obszarze danej jednostki administracyjnej (np. gminy, sołectwa). Ocena dokonywana jest w czterostopniowej skali, obrazującej poziom utrzymania i wykorzystania tych terenów w funkcji społecznej, rekreacyjnej i ekologicznej. ¹¹	Destymulanta	Urząd Gminy Koszęcin

¹⁰ Skala ocen Wskaźnika stanu infrastruktury drogowej. Ocena dokonywana jest w standaryzowanej czterostopniowej skali, gdzie poszczególne poziomy oznaczają:

4 – niezadawalający

Stan drogi zły lub bardzo zły; nawierzchnia drogi wykazuje liczne uszkodzenia i deformacje, występują ubytki asfaltu, wyboje, nierówności lub liczne przeszkody utrudniające ruch. Droga wymaga natychmiastowych nakładów inwestycyjnych lub poważnego remontu.

3 – średni

Stan drogi wyraźnie pogorszony, nawierzchnia nosi ślady zużycia, występują nieliczne, rozproszone uszkodzenia takie jak spękania, wyboje czy ubytki, lecz droga pozostaje przejezdna i nie generuje istotnych zagrożeń dla bezpieczeństwa w normalnych warunkach. Wskazane przeprowadzenie nakładów w perspektywie średnioterminowej.

2 – dobry

Nawierzchnia drogi w stanie ogólnie dobrym, drobne defekty są marginalne i nie wpływają na komfort ruchu oraz bezpieczeństwo użytkowników. Drogę należy okresowo konserwować, brak potrzeby nakładów inwestycyjnych o znaczącym charakterze.

1 – bardzo dobry

Stan drogi wzorcowy; nawierzchnia bez istotnych uszkodzeń, odkształceń czy ubytków, zapewniająca wysoki standard przejezdności oraz bezpieczeństwa. Odcinek wyremontowany lub nowy, brak konieczności bieżących nakładów inwestycyjnych.

¹¹ Skala ocen wskaźnika poziomu zdegradowania terenów zieleni publicznej:

1 – zdegradowane

Tereny zielone są silnie zdegradowane, zniszczone oraz nieuporządkowane; cechuje je degradacja krajobrazu oraz brak dbałości o środowisko naturalne.

2 – brak

Brak nasadzeń krzewów i drzew oraz infrastruktury użyteczności publicznej (m.in. ławek, koszy na śmieci); tereny zielone są niewykorzystywane zgodnie z ich przeznaczeniem i pozbawione oświetlenia.

3 – stan średni

Tereny zielone pełnią funkcje społeczne i rekreacyjne, jednak są nieuporządkowane; wyposażenie takie jak ławki lub kosze na śmieci często ulega zniszczeniu; istniejące place zabaw wymagają modernizacji i ulepszeń.

4 – dobry

Tereny zielone są zadbane, nowe lub zrewitalizowane; wykorzystywane do rekreacji oraz dodatkowo na inne cele społeczno-ekologiczne, np. przez organizacje pozarządowe czy koła łowieckie.

18.	Liczba zdarzeń drogowych na 100 mieszkańców	Dane pokazują informację o kolizjach drogowych (zdarzeń) mających miejsce na drogach publicznych, w strefach zamieszkania lub strefach ruchu wskazując miejsca natężenia problemów bezpieczeństwa w ruchu drogowym	Destymulanta	Komenda Powiatowa Policji w Lublińcu
-----	---	--	--------------	--------------------------------------

Źródło: opracowanie własne

Poniżej zaprezentowano wyniki analiz w poszczególnych sferach problemowych:

Analiza uwarunkowań społecznych

Na podstawie przepisów ustawy o rewitalizacji, podstawą wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszar rewitalizacji na terenie gminy jest występowanie koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. poz. 1696 i 2473), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także nie wystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. W tym celu analiza dostępnych danych i wskaźników odnosiła się do danych pozyskanych z GOPS, UG, PUP i Komendy Powiatowej Policji w Lublińcu dostępnych na poziomie każdej z jednostek.

Pośród silnych stron uwarunkowań stymulujących rozwój gminy określonych w Strategii Rozwoju Gminy Koszęcin na lata 2025-2035¹² w obszarze uwarunkowań społecznych wskazano wysoką aktywność organizacji pozarządowych działających na terenie gminy. Dobra współpraca środowisk lokalnych oraz samoorganizowanie się społeczności „LGD Kraina Górnego Śląska”, lokalne KGW i OSP, dobry dostęp do infrastruktury społecznej, tj. domów spotkań wiejskich, siłowni zewnętrznych, boisk i placów zabaw, funkcjonujące na terenie gminy jednostki OSP, wpływające na poziom bezpieczeństwa mieszkańców, ale też integrację społeczeństwa oraz kształtowanie zaangażowanych postaw i wymianę doświadczeń pomiędzy pokoleniami, dobrze funkcjonująca opieka i pomoc społeczna oraz ośrodki rehabilitacyjne na terenie gminy. W ramach słabych stron – z kolei – wskazano na postępujący wzrost senioralnego obciążenia demograficznego, skutkujący koniecznością dostosowania usług społecznych dla seniorów oraz brak dziennych domów opieki dla osób starszych.

Z kolei – w Strategii Rozwoju Powiatu Lublinieckiego z 2000 roku w obszarze społecznym podnoszono potencjał jakim jest jednolitość struktury mieszkańców pod względem historycznym i kulturowym, co ma swoje odzwierciedlenie w istnieniu silnych więzi zarówno na obszarze mikroregionu – więzi mieszkańców z Ziemią Lubliniecką oraz silne więzi pomiędzy gminami Powiatu, jak również znajduje to swoje odzwierciedlenie w związkach Ziemi Lublinieckiej z Górnym Śląskiem. Obszar Powiatu Lublinieckiego jest historycznie, tradycyjnie i kulturowo związany z Górnym Śląskiem; włączenie w 1975 roku Powiatu Lublinieckiego do województwa częstochowskiego napotykało na opór i sprzeciw jego mieszkańców – w większości rodowitych

Znaczenie wskaźnika. Wskaźnik ten stanowi istotne narzędzie do monitorowania stanu zieleni publicznej i wskazywania potrzeb inwestycyjnych w zakresie poprawy jakości życia mieszkańców oraz ochrony środowiska. Może być stosowany w procesach planowania przestrzennego oraz wnioskowania o dofinansowania na rewitalizację terenów zielonych.

¹² Zob. Uchwała nr 100/XIV/2025 Rady Gminy Koszęcin z dnia 17 marca 2025 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Koszęcin na lata 2025-2035

Ślązaków¹³. W czasie opracowywania strategii powiatowej wskazywano na ważny problem, jakim był wysoki odsetek bezrobotnych - 39,84% - stanowili ludzie młodzi - w wieku 18-24 lata, co w powiązaniu z niską efektywnością zapobiegania bezrobociu tworzyło wyzwanie problemowe dla prowadzonych działań społecznych w gminach z terenu powiatu lublinieckiego.

Analiza aktualnych danych statystycznych GUS wskazuje na korzystną strukturę ludności – przewaga ludności w wieku produkcyjnym. Istotnymi wskaźnikami, pomocnymi w ocenie sytuacji demograficznej, jest udział ludności według ekonomicznych grup wieku¹⁴. Kolejnymi ważnymi potencjałami gminy w tym obszarze jest czynnik demograficzny. Wraz z wiekiem coraz więcej osób zmuszonych jest do korzystania z usług zdrowotnych i opiekuńczych, często o charakterze komercyjnym. Liczba mieszkańców gminy utrzymuje się na niemal stałym poziomie, ale udział osób młodych (25-34 lata) spada, a osób w wieku poprodukcyjnym wzrasta, co świadczy o postępującym starzeniu się społeczeństwa. W 2024 roku odsetek osób w wieku 25-34 lata wynosił 12,11%, co jest niższe niż kilka lat wcześniej, natomiast liczba seniorów wzrosła do 27,3% ludności w wieku produkcyjnym. Takie zmiany demograficzne generują wyzwania m.in. w zakresie rynku pracy, usług społecznych i opieki zdrowotnej.

Na terenie gminy funkcjonują dwa kluby dziecięce i dziewięć przedszkoli, jednak udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat wyniósł 90% w 2024 roku, co jest niższe niż średnia powiatu i województwa. Oferta szkół podstawowych jest dobrze rozwinięta i oceniana pozytywnie, ale niektóre budynki wymagają termomodernizacji i dostosowania do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Wydatki na oświatę rosną, ale subwencja oświatowa pokrywa jedynie około 57% wydatków, co powoduje konieczność zwiększania środków własnych gminy.

Analizując zmianę liczby mieszkańców w latach 2019-2024 na 100 mieszkańców można wskazać ogólny trend: Przeciętna zmiana liczby mieszkańców była bardzo niska, wynosiła średnio 2,63 na 100 osób, co oznacza, że liczba mieszkańców w gminie w ostatnich 5 latach pozostawała w praktyce stabilna. Wartości dla sołectw i ulic były jednak bardzo zróżnicowane. Analiza wewnątrzgminna pokazała na zróżnicowanie wewnętrzne. Są miejsca, gdzie notowano wzrost populacji sięgający nawet powyżej 10%, oraz takie, gdzie liczba mieszkańców spadła o podobną wielkość. Dominują jednak minimalne spadki lub stabilizacja. Gmina nie podlega gwałtownym przemianom demograficznym, ale widoczne są pojedyncze osiedla lub sołectwa doświadczające odpływu lub napływu mieszkańców, co może być związane z migracjami wewnętrznymi lub naturalnym ruchem ludności.

Zgodnie z Regionalną Polityką Rewitalizacji Województwa Śląskiego zmieniająca się struktura wiekowa ludności regionu śląskie wskazuje wyraźnie, że problem starzejącego się społeczeństwa będzie pogłębiał się, a wyzwania z tym związane to jedno z najważniejszych i najtrudniejszych

¹³ Zob. Strategia Rozwoju Powiatu Lublinieckiego – Uchwała Nr 173/XXIII/2000 Rady Powiatu Lublinieckiego z 27 grudnia 2000 r., str. 18

¹⁴ Wyróżniamy:

- wiek przedprodukcyjny - przedział wiekowy obejmujący osoby, które nie ukończyły 18. lub 15. roku życia w zależności od przyjętej klasyfikacji; jest to wiek, w którym ludzie zazwyczaj nie podejmują pracy z powodu kształcenia się lub nie mogą być zatrudnione na mocy przepisów kodeksu pracy ze względu na za zbyt niski wiek,
- wiek produkcyjny – przedział wiekowy, w którym ludzie zazwyczaj podejmują pracę. W zależności od przyjętej klasyfikacji wiek produkcyjny obejmuje: kobiety między 15. lub 18. a 59. rokiem życia oraz mężczyźni między 15. lub 18. a 64. rokiem życia.
- wiek poprodukcyjny - przedział wiekowy, w którym człowiek zwykle kończy już pracę zawodową; zgodnie z najczęściej stosowaną klasyfikacją w wieku poprodukcyjnym znajdują się kobiety w wieku 60 lat i więcej oraz mężczyźni w wieku 65 lat i więcej.

zadań z jakimi będzie musiał zmierzyć się region, zarówno w skali lokalnej jak i regionalnej. Wzrastający udział seniorów w ogóle mieszkańców wiąże się z problemem zapewnienia odpowiednich warunków życia oraz opieki dla tych osób. W ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat obserwujemy w Polsce znaczące zmiany w strukturze wieku mieszkańców, które świadczą o nasileniu się procesu starzenia demograficznego ludności.

W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Koszęcin na lata 2016 – 2025 zidentyfikowanie problemy oraz wyzwania, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny w sferze społecznej; jedną z nich jest postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej, co zwiększa ryzyko chorób i niepełnosprawności. Analizując wartość wskaźnika Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym można wskazać, że średni wskaźnik dla analizowanych jednostek wyniósł ok. 62,3 na 100 osób w wieku produkcyjnym. Jest to wynik dość wysoki. W wielu lokalizacjach odsetek osób w wieku poprodukcyjnym przekracza nawet 65–70 na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym, a są i miejsca gdzie liczba ta zbliża się do 80. Gmina charakteryzuje się znacznym udziałem seniorów w strukturze społecznej, co może rodzić wyzwania w zakresie ochrony zdrowia, usług opiekuńczych i polityki senioralnej. Wskaźnik ten potwierdza również trendy ogólnopolskie związane z procesem starzenia się społeczeństwa. Wskaźnik Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wskazuje w jakiej przestrzeni gminy występuje problem znacznego udziału osób w wieku poprodukcyjnym w odniesieniu do osób potencjalnie ciągle aktywnych zawodowo. Wyższa wartość wskaźnika wskazuje na starzejące się społeczeństwo, a tym samym może oznaczać zmianę sposobu funkcjonowania danej przestrzeni gminy oraz na konieczność rozwijania specyficznych dla starzejącego się społeczeństwa usług.

Na terenie gminy zarejestrowane są 22 organizacje pozarządowe, co pokazuje znaczne zaangażowanie mieszkańców w aktywność społeczną i lokalną. Działają one w sferze aktywizacji społecznej, zdrowia, sportu i rekreacji. W gminie jest opracowywany i wdrażany Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi. Należy wskazać, że gmina Koszęcin jako lokalne NGO's aktywnie korzysta ze środków pomocowych dostępnych w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD Leśna Kraina Górnego Śląska¹⁵.

Na potrzeby oceny poziomu kapitału społecznego dokonano analizy liczby organizacji pozarządowych oraz frekwencji wyborczej. Koncepcja kapitału społecznego stała się w ostatnich 30-tu latach niezwykle popularna w naukach społecznych. Pojęcie „kapitał” wywodzi się z nauk ekonomicznych. W swym wąskim, ekonomicznym znaczeniu, według Słownika Języka Polskiego, oznacza ono środki trwałe oraz aktywa finansowe zainwestowane w produkcję i mające przynosić dochód lub majątek w gotówce lub papierach wartościowych. R. Putnam (1993) definiując zjawisko, podkreśla rolę norm wzajemności, zaufania i sieci społecznego zaangażowania, czyli sieci horyzontalnych interakcji, komunikacji i wymiany pomiędzy ludźmi. Kryterium oceny aktywności społecznej ludności są sprawy związane z uczestnictwem w wyborach samorządowych, które budzą zawsze większe zainteresowanie mieszkańców niż wybory parlamentarne, czy prezydenckie.

Na potrzeby oceny kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym dokonano oceny wskaźnika Liczba uczestników zebrań wiejskich na 100 osób. Średnia dla gminy wynosi niespełna 2 osoby na 100 mieszkańców, a w wielu miejscach

¹⁵ Zob. Raport z badania ewaluacyjnego ex-post Strategii Rozwoju Lokalnego kierowanego przez społeczność na lata 2016-2020 Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Leśna Kraina Górnego Śląska”, Koszęcin 2023

ten wskaźnik jest nawet niższy. Odnotowano sołectwa, gdzie nie odnotowano żadnej osoby uczestniczącej w zebraniach, a nieliczne przekraczają próg 3-4 osób na 100 mieszkańców. Udział społeczności lokalnej w zebraniach wiejskich jest bardzo niski, co świadczy o ograniczonej aktywności obywatelskiej, niskim zaangażowaniu w sprawy lokalne lub barierach w partycypacji.

Analiza danych PKW 2024 pokazuje, że frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2024 roku w gminie Koszęcin (54,76%) była bardzo wysoka i wyniosła powyżej średniej krajowej, wojewódzkiej i powiatowej. Frekwencja ta była wyższa niż średnia dla kraju (51,99%) i regionu śląskiego (48,71%) oraz powiatu lublinieckiego (48,49%). Wynik jest jednak zbliżony do średnich krajowych dla wyborów lokalnych, nie świadczy o szczególnie niskiej ani nadzwyczaj wysokiej mobilizacji mieszkańców gminy. Najwyższa aktywność społeczna mierzona wskaźnikiem frekwencji w wyborach samorządowych była w m. Koszęcin (60,11%) w ulicach Azaliowa do Zamkowa, a najniższa w sołectwach Bukowiec, Łazy, Strzebiń (49,00%).

Tabela 2. Wykaz obwodów wyborczych i frekwencja do wyborów samorządowych 2024 w Gminie Koszęcin, wybory do Rady Gminy

Lp.	Adres obvodu	Granice obvodu	Przypisanie do jednostki urbanistycznej	Frekwencja wyborcza
1.	Urząd Gminy w Koszęcinie, ul. Powstańców Śląskich 10, 42-286 Koszęcin	Cieszowa, Irki, Lipowiec, Nowy Dwór, Rzyce, Koszęcin ulice: Azaliowa, Boczna, Boronowska, Burzyńskiego, Cieszowska, Janusza Korczaka, Jaśminowa, Kościuszki, Kozielska, ks. Gąski, Legionów, Leśna, Ligonja, Lompy, Lubliniecka, Łazowska, Matejki, Miodowa, Moniuszki, Nektarowa, Ogrodowa, Parkowa, Powstańców Śląskich, Różana, Rzeczna, Sienkiewicza, Sikorskiego, Szkolna, Tadeusza Makowskiego, Wąska, Wojska Polskiego, Wspólna, Zamkowa	Cieszowa, Irki, Lipowiec, Nowy Dwór, Rzyce, poszczególne ulice Koszęcin	60,11%
2.	Szkoła Podstawowa w Koszęcinie, ul. Sobieskiego 7, 42-286 Koszęcin	Brusiek, Koszęcin ulice: Akacyjowa, Andrzeja Kochcickiego, Batorego, Bratkowa, Brzozowa, Bukowa, Cegielniana, Chabrowa, Chopina, Chrobrego, Cicha, Damrota, Dąbrówki, Dębowa, Dworcowa, Fiołkowa, Frezjowa, gen. Bema, Irysowa, Jesienna, Jodłowa, Kochanowskiego, Kolejowa, Konopnickiej, Konwaliowa, Kopernika, Korfantego, Krokusowa, Króla Kazimierza Wielkiego, Królowej Jadwigi, Krótka, Liliowa, Władysława Łokietka, Maciejkowa, Makowa, Mańki, Mickiewicza, Mieszka I, Modrzewiowa, Narcyzowa, Nowa, Opiełki, Piaskowa, Podgórna, Poprzeczna, Przemysłowa, Słoneczna, Słowackiego, Słowików, Sobieskiego, Sosnowa, Spokojna, Sportowa, Śląska, Świerkowa, Świętej Trójcy, św. Wawrzyńca, Tęczowa, Tulipanowa, Wiosenna, Wolności, Wrzosowa, Zielona	Brusek, poszczególne ulice Koszęcin	59,59%

3.	Szkoła Podstawowa w Strzebinu, Strzebiń ul. Lompy 9, 42-288 Koszęcin	Prądy, Strzebiń ulice: Boczna, Broniewskiego, Brzozowa, Chopina, Cicha, Dubielowska, Dworcowa, gen. Bema, Kazimierza Ostrowskiego, Kolejowa, Kopernika, Kościuszki, Krasińskiego, Krzywa, Leśna, Lotników, Lubliniecka od nr 1 do nr 42, Marii Konopnickiej, Mickiewicza, Piaskowa, Powstańców Śląskich, Ptasia, Sienkiewicza, Słoneczna, Spokojna, Szkolna, Władysława Reymonta, Wojska Polskiego, Wolności, Zielona, Żwirki i Wigury	Prądy, Strzebiń	52,03%
4.	Dom Strażaka w Strzebinu, Strzebiń ul. 1 Maja 29a, 42-288 Koszęcin	Bukowiec, Łazy, Strzebiń ulice: 1 Maja, Dębowa, Długa, Kosmonautów, Krótka, Księdza Erwina Muszera, Lompy, Lubliniecka od nr 43 do końca, Łąkowa, Polna, Poprzeczna, Stawowa, św. Barbary, Wąska	Bukowiec, Łazy, Strzebiń	49,00%
5.	Szkoła Podstawowa, Sadów ul. Powstańców Śląskich 72, 42-700 Lubliniec	Sadów, Wierzbie	Sadów, Wierzbie	49,35%
6.	Szkoła Podstawowa, Rusinowice ul. Lompy 18, 42-700 Lubliniec	Piłka, Rusinowice	Piłka, Rusinowice	54,29%

Źródło: PKW i opracowanie własne

Podobnie wysoki poziom aktywności społecznej w miejscowości Koszęcin w stosunku do innych miejscowości Gminy pokazuje analiza wskaźnika Liczba uczestników zebrań wiejskich na 100 osób, który wynosi 2,23 os. podczas gdy w pozostałych miejscowościach jest znacznie niższy, co szczególnie widoczne jest w mniejszych miejscowościach gminy tj. Bukowiec, Łazy i Prądy.

Kolejnym wyzwaniem jest niewystarczająca liczba miejsc pracy na terenie gminy, co utrudnia rozwiązanie problemu bezrobocia w gminie, niewielkie dochody z pracy w rolnictwie generujące coraz większą rzeszę osób wymagających wsparcia finansowego. Struktura osób bezrobotnych w powiecie lublinieckim wskazuje, że zarejestrowanych bezrobotnych na koniec 2024 roku było 1387 osób, z czego 56,6% stanowiły kobiety. Pod względem czasu pozostawania bez pracy w miesiącach, największą grupę w powiecie tworzyli niepracujący od ponad 24 miesięcy. Najwyższy odsetek osób pozostawających bez pracy stanowili bezrobotni w grupie wiekowej 35-44 lata (łącznie 358 osób, w tym 236 kobiet) oraz w grupie wiekowej 25-34. Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia, najwyższy odsetek bezrobotnych zaobserwowano wśród osób, które uzyskały wykształcenie zasadnicze zawodowe/branżowe oraz policealne i średnie zawodowe/branżowe. Lokalny rynek pracy nie zaspokaja potrzeb wszystkich mieszkańców powiatu lublinieckiego¹⁶.

¹⁶ Por. Strategia Rozwoju Gminy Koszęcin na lata 2025-2035, Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Koszęcin, Część 2: Diagnoza Sytuacji Gospodarczej Gminy, str. 78

Średnia wartość dla analizowanych jednostek wynosi ok. 2 osoby bezrobotne na 100 mieszkańców. Analiza pokazała, że są miejsca, gdzie ten wskaźnik jest bliski zera, w innych przekracza 4-5 na 100 osób. Bezrobocie w gminie jest zatem umiarkowane z pojedynczymi lokalnymi skupiskami wyższego bezrobocia.

Na potrzeby oceny występowania stanu kryzysowego z powodu natężenia problemów przestępczości poddano analizie wskaźnik Liczba przestępstw i wykroczeń stwierdzonych na 100 osób. Średnia dla gminy wynosi ok. 1,47 na 100 osób. Przestępstwa i wykroczenia, w tym czyny karalne nieletnich, mają sporadyczny charakter i są wyraźnie skoncentrowane w niektórych strefach. W wielu miejscach nie odnotowano żadnych przestępstw. Gmina Koszęcin jest miejscem bezpiecznym, poziom zagrożenia przestępczością nie stanowi istotnego problemu społecznego; można jednak wskazać miejsca gdzie wskaźnik ten jest znacznie przekroczony np. okolice ul. Lublinieckiej w Koszęcinie 57,09 na 100 mieszkańców oraz najmniejsze sołectwo Brusiek w gminie, gdzie odnotowano wartość wskaźnika 20,43 na 100 mieszkańców.

Na potrzeby badania zjawiska ubóstwa i pochodnych dysfunkcji społecznych przyjęty został wskaźnik ilości osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej z tytułu ubóstwa (według kryterium dochodowego na osobę wynikającego z art. 7 ustawy o pomocy społecznej – z uwzględnieniem wszystkich rodzajów zasiłków, tj. stałych, okresowych i celowych). W wyniku doświadczania ubóstwa jakość życia mieszkańców spada poniżej przyjętych standardów, wskutek czego nierzadko dochodzi do stanu niezaspokojenia podstawowych potrzeb. Zjawisko ubóstwa często występuje jednocześnie z innymi problemami społecznymi – jak np. niepełnosprawność, utrata zdrowia, dysfunkcje rodzinne, w tym bezradność wychowawczo-opiekuńcza. Na podstawie badań rozmieszczenia problemu ubóstwa na terenie gminy zidentyfikowane zostały obszary zamieszkałe przez osoby znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji ekonomicznej i społecznej. Badania pokazują, że występowaniu ubóstwa na określonych osiedlach towarzyszy najczęściej wzmożone natężenie problemu bezrobocia. Generalnie jednak, co wskazano w Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy szansą gminy jest niewielkie natężenie problemów społecznych, co może wpłynąć na minimalizowanie negatywnych skutków przez prowadzone sprawnie przez GOPS działania profilaktyczne na terenie gminy Koszęcin.

Analiza danych szczegółowych GOPS na temat przyznanych świadczeń wskazuje prawidłowość wyższej liczby świadczeń pomocy społecznej i świadczeń pomocy społecznej z tyt. ubóstwa oscyluje wokół 3,8 osoby na 100 mieszkańców, z szerokim rozrzutem zależnym od lokalizacji. Skala korzystania z pomocy społecznej jest przeciętna, z nielicznymi obszarami o wyższych wskaźnikach. Podobnie prezentuje się analiza wskaźnika Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tyt. ubóstwa na 100 osób. Przeciętnie ok. 0,78 osoby na 100 korzysta ze wsparcia z powodu ubóstwa. Są jednak miejsca, gdzie wskaźnik ten nie występuje lub jest minimalny i takie, gdzie przekracza 2. Problem ubóstwa dotyczy ograniczonej części populacji i nie stanowi istotnej cechy gminy jako całości. Podobna tendencja jest w przypadku Liczby niebieskich kart, których najwięcej jest założonych właśnie w tych dwóch sołectwach pomimo że nie są to najbardziej zaludnione tereny gminy.

Kolejnym zidentyfikowanym problemem mającym wpływ na ocenę sfery społecznej gminy Koszęcin jest problem nadużywania alkoholu¹⁷. Dokonano zatem oceny wskaźnika Liczba osób

¹⁷ Zob. Uchwała nr 760/LXXII/2023 Rady Gminy Koszęcin z dnia 7 grudnia 2023 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2025

korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu na 100 osób. Przeciętnie 1,89 na 100 mieszkańców, ale w wielu obszarach wskaźnik ten jest zerowy. Alkoholizm jako przyczyna korzystania z pomocy społecznej pojawia się lokalnie, ale nie jest powszechnym zjawiskiem dla gminy jako całości. Podobnie, jedynie lokalnie można wskazać na problem przemocy w rodzinie. Średnia dla gminy wskaźnika Liczba niebieskich kart na 100 osób to 0,08 na 100 mieszkańców, czyli bardzo niskie wartości, a w zdecydowanej większości obszarów wskaźnik jest zerowy. Przemoc w rodzinie (rejestrowana w systemie niebieskiej karty) pozostaje na marginesie życia społecznego gminy i nie występuje w sposób masowy.

Podsumowując, przypomnienie przyjętych do analizy wskaźników w sferze społecznej i analiza wskaźników dla każdego z sołectw. Na potrzeby analizy problemów społecznych wykorzystano poniższe wskaźniki:

- Zmiana liczby mieszkańców w latach 2019-2024 na 100 osób – destymulanta
- Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób – destymulanta
- Liczba uczestników zebrań wiejskich na 100 osób – destymulanta
- Frekwencja wyborcza (wybory samorządowe) – stymulanta
- Liczba osób bezrobotnych na 100 osób – destymulanta
- Liczba przestępstw i wykroczeń stwierdzonych nie obejmujących zdarzeń drogowych i przestępstw gospodarczych, w tym czyny karalne nieletnich tj. do 17-tego roku życia na 100 osób – destymulanta
- Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 osób – destymulanta
- Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tyt. ubóstwa na 100 osób – destymulanta
- Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tyt. alkoholizmu na 100 osób – destymulanta
- Liczba niebieskich kart na 100 osób – destymulanta

Tabela 3. Analiza uwarunkowań społecznych w Gminie Koszęcin na podstawie wskaźników na podstawie wskaźników specyficznych dla sfery społecznej

Sołectwo	Liczba mieszkańców na 2024 rok	1. Zmiana liczby mieszkańców w latach 2019-2024 na 100 osób	2. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób	3. Liczba uczestników zebrań wiejskich na 100 osób	4. Frekwencja wyborcza (wybory samorządowe)	5. Liczba osób bezrobotnych na 100 osób	6. Liczba przestępstw i wykroczeń stwierdzonych nie obejmujących zdarzeń drogowych i przestępstw gospodarczych, w tym czynny karalny nieletnich tj. do 17-tego roku życia na 100 osób	7. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 osób	8. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tyt. ubóstwa na 100 osób	9. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tyt. alkoholizmu na 100 osób	10. Liczba niebieskich kart na 100 osób	IMD Społeczne
Azaliowa (ul.)	2	0,00	50,00	2,23	60,11%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14
Boczna (ul.)	12	100,00	66,67	2,23	60,11%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	13
Boronowska (ul.)	154	-10,47	57,14	2,23	60,11%	1,95	3,25	1,30	0,00	0,00	0,00	18
Burzyńskiego (ul.)	66	-9,59	56,06	2,23	60,11%	0,00	0,00	1,52	1,52	0,00	0,00	15
Cieszowska (ul.)	55	5,77	50,91	2,23	60,11%	1,82	9,09	0,00	0,00	0,00	0,00	18
Janusza Korczaka (ul.)	163	-15,54	56,44	2,23	60,11%	3,07	0,00	3,07	1,84	0,61	0,00	18
Jaśminowa (ul.)	17	13,33	47,06	2,23	60,11%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14
Kościuszki (ul.)	32	-13,51	71,00	2,23	60,11%	3,50	0,00	3,13	0,00	0,00	0,00	21
Kozielska (ul.)	18	-18,18	50,00	2,23	60,11%	0,00	0,00	22,22	22,22	0,00	0,00	21
ks. Gąski (ul.)	161	-6,40	62,11	2,23	60,11%	1,86	0,00	1,24	1,24	0,00	0,00	15
Legionów (ul.)	9	0,00	88,89	2,23	60,11%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15
Leśna (ul.)	117	-11,36	60,68	2,23	60,11%	3,00	1,71	0,85	0,00	0,85	0,00	19
Ligonia (ul.)	59	-20,27	54,24	2,23	60,11%	0,00	11,86	6,78	3,39	0,00	0,00	24
Lompy (ul.)	21	-19,23	52,38	2,23	60,11%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15
Lubliniecka (ul.)	154	-13,48	53,25	2,23	60,11%	0,00	57,79	0,00	0,00	0,00	0,65	18
Łazowska (ul.)	112	0,00	58,04	2,23	60,11%	0,89	1,79	0,00	0,00	0,00	0,00	16
Matejki (ul.)	20	-16,67	60,00	2,23	60,11%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15
Miodowa (ul.)	98	28,95	52,04	2,23	60,11%	1,02	0,00	1,02	1,02	0,00	1,02	15
Moniuszki (ul.)	38	-13,64	47,37	2,23	60,11%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14

Nektarowa (ul.)	7	100,00	57,14	2,23	60,11%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	13
Ogrodowa (ul.)	25	78,57	64,00	2,23	60,11%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	13
Parkowa (ul.)	95	-7,77	56,84	2,23	60,11%	1,05	1,05	0,00	0,00	0,00	0,00	16
Powstańców Śląskich (ul.)	37	12,12	59,46	2,23	60,11%	2,50	1,10	18,92	2,70	0,00	0,00	20
Różana (ul.)	14	40,00	85,71	2,23	60,11%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14
Rzeczna (ul.)	77	1,32	61,04	2,23	60,11%	5,19	0,00	1,30	0,00	0,00	0,00	16
Sienkiewicza (ul.)	79	-9,20	58,23	2,23	60,11%	2,53	0,00	8,86	8,86	0,00	0,00	22
Sikorskiego (ul.)	120	-10,45	58,33	2,23	60,11%	3,33	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	16
Szkolna (ul.)	62	-19,48	46,77	2,23	60,11%	0,00	0,00	1,61	1,61	0,00	0,00	14
Tadeusza Makowskiego	24	4,35	50,00	2,23	60,11%	4,17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15
Wąska (ul.)	11	-31,25	45,45	2,23	60,11%	0,00	9,09	9,09	9,09	0,00	0,00	23
Wojska Polskiego (ul.)	33	3,13	60,61	2,23	60,11%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14
Wspólna (ul.)	12	-7,69	58,33	2,23	60,11%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15
Zamkowa (ul.)	108	66,15	86,11	2,23	60,11%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14
Akacyjowa (ul.)	0	0,00	0,00	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	13
Andrzeja Kochcickiego (ul.)	16	0,00	68,75	2,23	59,59%	6,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	16
Batorego (ul.)	23	-30,30	65,22	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15
Bratkowa (ul.)	10	-9,09	50,00	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15
Brzozowa (ul.)	0	0,00	0,00	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	13
Bukowa (ul.)	4	0,00	50,00	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14
Cegielniana (ul.)	43	-17,31	58,14	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15
Chabrowa (ul.)	0	0,00	0,00	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	13
Chopina (ul.)	20	-16,67	70,00	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15
Chrobrego (ul.)	0	0,00	0,00	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	13
Cicha (ul.)	35	-18,60	74,29	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	17
Damrota (ul.)	41	5,13	60,98	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	13
Dąbrówki (ul.)	310	5,80	56,77	2,23	59,59%	3,50	0,00	0,32	2,40	0,00	0,32	21
Dębowa (ul.)	32	-15,79	46,88	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14
Dworcowa (ul.)	79	-1,25	51,90	2,23	59,59%	1,27	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15
Fiołkowa (ul.)	12	0,00	50,00	2,23	59,59%	0,00	0,00	8,33	8,33	0,00	0,00	19
Frezjowa (ul.)	4	0,00	75,00	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15

gen. Bema (ul.)	36	-5,26	55,56	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	17
Irysowa (ul.)	19	18,75	63,16	2,23	59,59%	5,26	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15
Jesienna (ul.)	19	58,33	63,16	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	13
Jodłowa (ul.)	41	0,00	56,10	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14
Kochanowskiego (ul.)	23	35,29	52,17	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	13
Kolejowa (ul.)	35	-12,50	62,86	2,23	59,59%	5,71	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	18
Konopnickiej (ul.)	16	6,67	62,50	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	13
Konwaliowa (ul.)	16	0,00	56,25	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14
Kopernika (ul.)	25	-3,85	68,00	2,23	59,59%	16,00	0,00	4,00	4,00	0,00	0,00	18
Korfantego (ul.)	46	-13,21	60,87	2,23	59,59%	2,17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15
Krokusowa (ul.)	33	13,79	60,61	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	13
Króla Kazimierza Wiel- kiego (ul.)	4	33,33	75,00	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14
Królowej Jadwigi (ul.)	10	100,00	80,00	2,23	59,59%	10,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	17
Krótką (ul.)	0	0,00	0,00	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	13
Liliowa (ul.)	6	100,00	50,00	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	12
Władysława Łokietka (ul.)	5	0,00	80,00	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15
Maciejkowa (ul.)	1	0,00	100,00	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15
Makowa (ul.)	2	0,00	0,00	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	13
Mańki (ul.)	125	9,65	49,60	2,23	59,59%	2,40	0,00	7,20	0,80	2,40	2,40	20
Mickiewicza (ul.)	116	11,54	57,76	2,23	59,59%	0,86	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	13
Mieszka I (ul.)	35	45,83	45,71	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	12
Modrzewiowa (ul.)	12	-14,29	91,67	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	17
Narcyzowa (ul.)	4	-42,86	75,00	2,23	59,59%	50,00	0,00	25,00	25,00	25,00	0,00	25
Nowa (ul.)	130	-1,52	56,15	2,23	59,59%	0,77	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15
Opiełki (ul.)	111	3,74	49,55	2,23	59,59%	0,90	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15
Piaskowa (ul.)	159	-3,05	55,35	2,23	59,59%	1,26	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14
Podgórna (ul.)	22	-26,67	45,45	2,23	59,59%	4,55	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	17
Poprzeczna (ul.)	30	-14,29	56,67	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15
Przemysłowa (ul.)	8	0,00	75,00	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15
Słoneczna (ul.)	29	-6,45	58,62	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,45	18
Słowackiego (ul.)	38	-7,32	44,74	2,23	59,59%	0,00	0,00	2,63	2,63	0,00	0,00	18

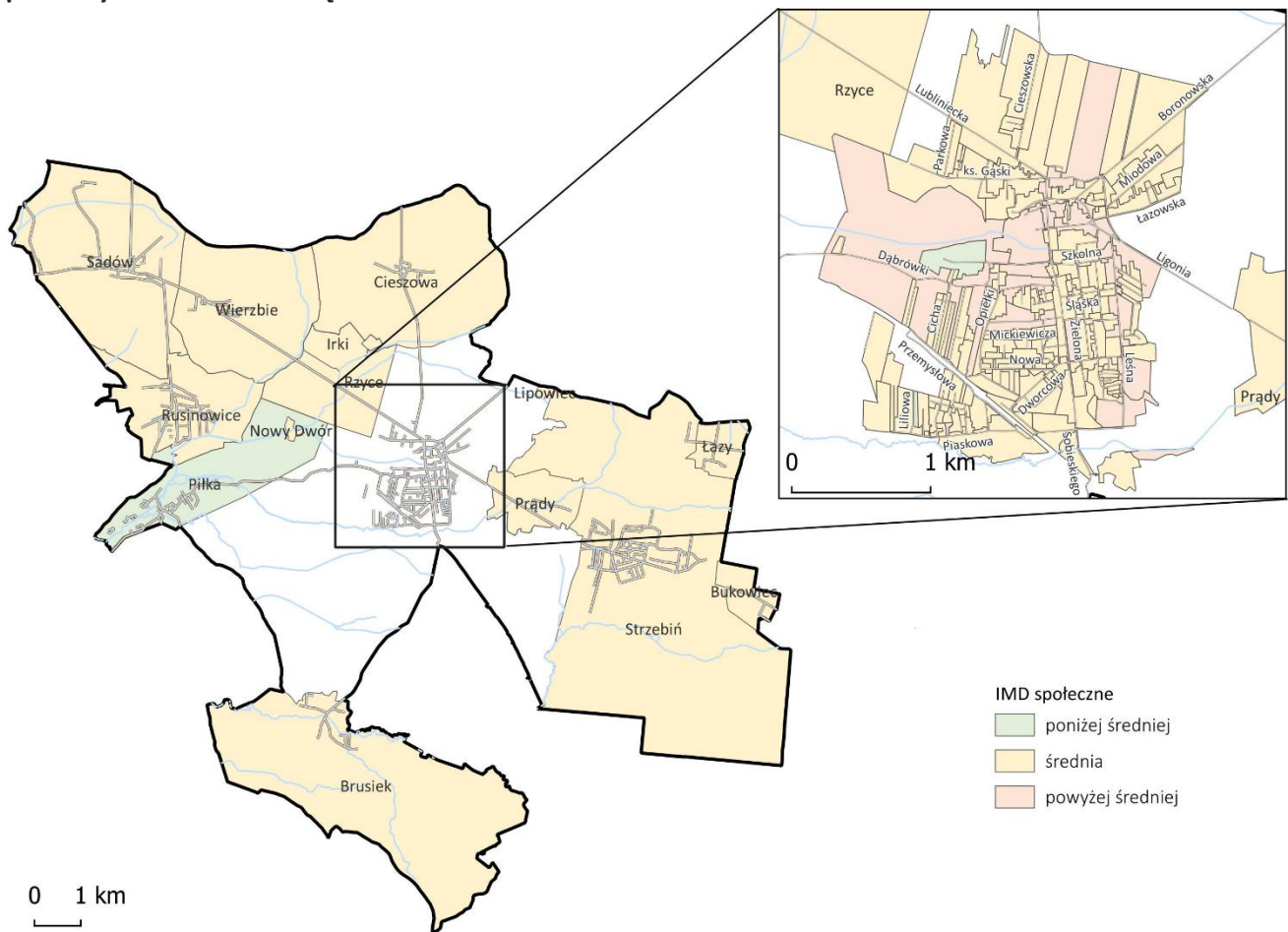
Słowików (ul.)	4	0,00	75,00	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15
Sobieskiego (ul.)	176	-11,56	54,55	2,23	59,59%	0,57	9,66	0,57	0,00	0,00	0,00	18
Sosnowa (ul.)	2	0,00	50,00	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	13
Spokojna (ul.)	28	-3,45	67,86	2,23	59,59%	7,14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	18
Sportowa (ul.)	4	-20,00	100,00	2,23	59,59%	125,00	0,00	275,00	100,00	0,00	0,00	26
Śląska (ul.)	70	-10,26	51,43	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15
Świerkowa (ul.)	2	-33,33	0,00	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14
Świętej Trójcy (ul.)	12	0,00	33,33	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	13
św. Wawrzyńca (ul.)	98	-3,92	71,00	2,23	59,59%	1,02	0,00	0,00	2,40	0,00	0,00	20
Tęczowa (ul.)	6	0,00	33,33	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	13
Tulipanowa (ul.)	9	0,00	66,67	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14
Wiosenna (ul.)	15	3,26	86,67	2,23	59,59%	3,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	20
Wolności (ul.)	104	-7,96	60,58	2,23	59,59%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15
Wrzosowa (ul.)	28	3,70	57,14	2,23	59,59%	0,00	0,00	3,57	3,57	0,00	0,00	15
Zielona (ul.)	61	0,00	57,38	2,23	59,59%	1,64	0,00	1,64	1,64	0,00	0,00	15
Sołectwo Brusiek	93	-4,12	52,69	1,04	59,59%	2,15	20,43	0,00	0,00	0,00	0,00	16
Sołectwo Cieszowa	223	-5,51	59,19	0,99	60,11%	2,24	8,97	0,00	0,00	0,00	0,00	15
Sołectwo Rzyce	35	2,94	45,71	0,00	60,11%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14
Sołectwo Irki	26	-13,33	65,38	0,00	60,11%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14
Sołectwo Nowy Dwór	6	0,00	50,00	0,00	60,11%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	13
Sołectwo Lipowiec	4	0,00	100,00	0,00	60,11%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14
Sołectwo Piłka	133	13,68	60,90	0,50	54,29%	2,26	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	12
Sołectwo Rusinowice	1440	-1,30	60,90	0,78	54,29%	2,01	0,21	1,60	0,76	0,07	0,42	17
Sołectwo Sadów	1437	-2,64	60,75	0,54	49,35%	1,46	4,87	0,77	0,56	0,07	0,60	19
Sołectwo Strzebiń	2937	-4,61	59,55	0,38	52,03%	2,18	6,81	2,62	1,02	0,00	0,17	17
Sołectwo Bukowiec	176	-2,22	60,80	0,00	49,00%	3,98	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	19
Sołectwo Łazy	154	-0,65	51,30	0,00	49,00%	3,40	0,00	3,90	0,65	0,22	0,00	18
Sołectwo Prądy	157	2,61	60,51	0,00	52,03%	0,64	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	13
Sołectwo Wierzbie	406	1,00	58,62	0,95	49,35%	2,46	14,53	1,23	0,25	0,00	0,00	18
Średnia		2,63	56,72	1,99	59,16%	2,80	1,47	3,81	1,89	0,27	0,08	15,80
Przedział średniej		0,00-3,25	48-70	1,6-2,4	50%-73%	2,3-3,4	1,1-1,2	2,8-4,7	1,5-2,3	0,23-0,34	0,07-0,10	13-19

Wartość minimalna do korelacji	0,39	8,51	0,30	14,79%	0,42	0,22	0,57	0,28	0,04	0,01	2,37
Wartość maksymalna do korelacji	0,66	14,18	0,50	14,79%	0,70	0,37	0,95	0,47	0,07	0,02	3,95
Minimalny przedział wartości ujemnej	2,24	48,21	1,69	44,37%	2,38	1,25	3,24	1,60	0,23	0,07	13,43
Maksymalny przedział wartości ujemnej	1,97	42,54	1,49	44,37%	2,10	1,11	2,86	1,41	0,20	0,06	11,85
Minimalny przedział wartości dodatniej	3,03	65,23	2,29	73,95%	3,22	1,70	4,38	2,17	0,31	0,09	18,17
Maksymalny przedział wartości dodatniej	3,29	70,90	2,49	73,95%	3,51	1,84	4,76	2,36	0,33	0,10	19,75
Poniżej średniej											
Średnia											
Powyżej średniej											

Źródło: Opracowanie własne

Na mapie dokonano wizualizacji przestrzennej natężenia problemów społecznych:

Rycina 2. Zobrazowanie przestrzenne intensywności występowania zdiagnozowanych negatywnych zjawisk społecznych w Gminie Koszęcin

Źródło: Opracowanie własne

Analiza uwarunkowań gospodarczych

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, poza natężeniem problemów społecznych, decydować będzie występowanie dodatkowych negatywnych zjawisk, w tym przypadku negatywnych zjawisk gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw. Na bazie Strategii Rozwoju Turystyki na terenie gmin powiatu lublińskiego na lata 2021-2030 oraz Strategii Rozwoju Powiatu Lublińskiego z 2020 roku, potencjałem gospodarczym gminy jest wzrost zainteresowania turystyką i rekreacją rowerową. Z tego powodu przyjęto dedykowany tej tematyce dokument strategiczny - Program Rozwoju Dróg Rowerowych na terenie gmin powiatu lublińskiego na lata 2022-2030¹⁸.

¹⁸ Zob. Zadania planowane do realizacji w ramach Programu Rozwoju Dróg Rowerowych na terenie gm. Koszęcin to przede wszystkim projekt „Budowa drogi rowerowej na odcinku Wierzbie-Koszęcin oraz Koszęcin-Strzebiń-Bukowiec”. Najważniejszą planowaną inwestycją w zakresie infrastruktury rowerowej jest budowa drogi rowerowej na odcinku Wierzbie-Koszęcin oraz Koszęcin-Strzebiń-Bukowiec. Jest to odcinek dróg o dużym natężeniu ruchu samochodowego, który stanowi niebezpieczeństwo dla rowerzystów poruszających się po tych drogach. Realizacja przedsięwzięcia ułatwi komunikację rowerową pomiędzy tymi miejscowościami, umożliwi dojazd osób do pracy i w celu załatwiania codziennych spraw. Przyczyni się także do rozwoju turystyki rekreacyjnej zarówno weekendowej jak i wakacyjnej. Planowana

Gospodarka Gminy Koszęcin charakteryzuje się umiarkowaną, choć stabilnie rosnącą liczbą podmiotów gospodarczych. Między 2018 a 2024 rokiem liczba zarejestrowanych firm zwiększyła się o 167 – to drugi wynik w powiecie lublinieckim, ustępujący jedynie miastu Lubliniec, które w tym okresie odnotowało największy przyrost podmiotów (313 przedsiębiorstw). Skala przyrostu nowych podmiotów gospodarczych w Koszęcinie świadczy o rosnącej atrakcyjności inwestycyjnej i przedsiębiorczości mieszkańców.

Struktura gospodarki gminy wykazuje dużą dywersyfikację. Najliczniejszą grupę stanowią przedsiębiorstwa z branży budowlanej – 294 podmioty (25%), co wskazuje na relatywnie wysoką aktywność tego sektora na rynku lokalnym. Istotny udział mają także firmy zajmujące się handlem hurtowym i detalicznym oraz naprawą pojazdów (210 podmiotów, 18%) i przetwórstwem przemysłowym (146 podmiotów, 12%). Pozostałe branże, takie jak działalność usługowa (sekcje S i T – 8%), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (sekcja M – 6%), transport i gospodarka magazynowa (4%) oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna (4%) uzupełniają gospodarczy krajobraz gminy, przyczyniając się do elastyczności rynku pracy i odporności gospodarki na wahania koniunktury.

Warto odnotować, że przez cały analizowany okres (2018-2024) liczba nowo rejestrowanych podmiotów gospodarczych była wyższa niż liczba firm wyrejestrowanych. Największy dodatni bilans odnotowano w 2020 roku, kiedy różnica sięgnęła 47 przedsiębiorstw. Średnio w rejestrze pozostawało około 92 firmy na 1000 mieszkańców. Ten wskaźnik był nieco niższy niż średnia województwa śląskiego, co oznacza, że tempo rozwoju lokalnej przedsiębiorczości w Koszęcinie jest umiarkowane, natomiast wypada korzystnie w porównaniu z pozostałymi gminami powiatu lublinieckiego

Aktywność gospodarcza jest istotnym czynnikiem rozwoju obszarów wiejskich, a kondycja przedsiębiorstw daje pogląd na skalę kryzysu w tej sferze. Diagnoza przedsiębiorczości została dokonana przy użyciu danych ujętych w CEIDG i danych UG formułując wskaźnik Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób. Wskaźnik przedsiębiorczości pozwala przybliżyć zarówno stopień w jakim osoby fizyczne są skłonne do podjęcia własnej działalności gospodarczej, a także ocenić warunki do prowadzenia działalności gospodarczej w danym rejonie gminy. Wszystkie sołectwa mają wartości wskaźników ograniczone do niewielkiego zakresu, gdzie średnia liczba nowych rejestracji w CEIDG na 100 osób wynosi około 0,247, a średnia liczba wyrejestrowań na 100 osób to około 0,245. Analizując zróżnicowanie wewnątrzgminne poziomu przedsiębiorczości, wyrażone liczbą osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców, niższy poziom jest w sołectwach Brusiek, Cieszowa, Rzyce, Irki, Nowy Dwór, Lipowiec, Piłka

Z kolei - na potrzeby analizy uwarunkowań gospodarczych dokonano weryfikacji liczby wyrejestrowanych w Gminie przedsiębiorców w stosunku do liczby mieszkańców Gminy. Uznano, że czym jedną z bardziej wyraźnych przesłanek degradacji obszaru gminy w sferze gospodarczej jest odsetek przedsiębiorców decydujących się na zamknięcie działalności gospodarczej. Największą dynamikę zmian w tym zakresie obserwuje się w Koszęcinie, szczególnie ul. Dąbrówki, Kozielska, ks. Gąski oraz Szkolna.

Na potrzeby analizy problemów gospodarczych wykorzystano poniższe wskaźniki:

inwestycja obejmie obszar o długości 14 km. Prognozowany termin realizacji lata 2022-2027. Prognozowany koszt inwestycji 14 mln zł.

— Liczba nowych zarejestrowań w CEIDG na 100 osób – stymulanta

— Liczba wyrejestrowań z CEIDG na 100 osób – destymulanta

Poniżej zaprezentowano tabelaryczne zestawienie wyników analizy uwarunkowań sfery gospodarczej.

Tabela 4. Analiza uwarunkowań gospodarczych w Gminie Koszęcin na podstawie wskaźników specyficznych dla sfery gospodarczej

Sołectwo	11. Liczba nowych zarejestrowań w CEIDG na 100 osób	12. Liczba wyrejestrowań z CEIDG na 100 osób	IMD Gospodarcze
Azaliowa (ul.)	0,27	0,26	4
Boczna (ul.)	0,27	0,26	4
Boronowska (ul.)	0,27	0,26	4
Burzyńskiego (ul.)	0,27	0,26	4
Cieszowska (ul.)	0,27	0,26	4
Janusza Korczaka (ul.)	0,27	0,26	4
Jaśminowa (ul.)	0,27	0,26	4
Kościuszki (ul.)	0,27	0,26	4
Kozielska (ul.)	0,27	0,5	5
ks. Gąski (ul.)	0,27	0,5	5
Legionów (ul.)	0,27	0,26	4
Leśna (ul.)	0,27	0,26	4
Ligonia (ul.)	0,27	0,26	4
Lompy (ul.)	0,27	0,26	4
Lubliniecka (ul.)	0,27	0,26	4
Łazowska (ul.)	0,27	0,26	4
Matejki (ul.)	0,27	0,26	4
Miodowa (ul.)	0,27	0,26	4
Moniuszki (ul.)	0,27	0,26	4
Nektarowa (ul.)	0,27	0,26	4
Ogrodowa (ul.)	0,27	0,26	4
Parkowa (ul.)	0,27	0,26	4
Powstańców Śląskich (ul.)	0,27	0,26	4
Różana (ul.)	0,27	0,26	4
Rzeczna (ul.)	0,27	0,26	4
Sienkiewicza (ul.)	0,27	0,26	4
Sikorskiego (ul.)	0,27	0,26	4
Szkołna (ul.)	0,27	0,5	5
Tadeusza Makowskiego	0,27	0,26	4
Wąska (ul.)	0,27	0,26	4
Wojska Polskiego (ul.)	0,27	0,26	4
Wspólna (ul.)	0,27	0,26	4
Zamkowa (ul.)	0,27	0,26	4
Akacyjowa (ul.)	0,27	0,26	4
Andrzeja Kochcickiego (ul.)	0,27	0,26	4
Batorego (ul.)	0,27	0,26	4

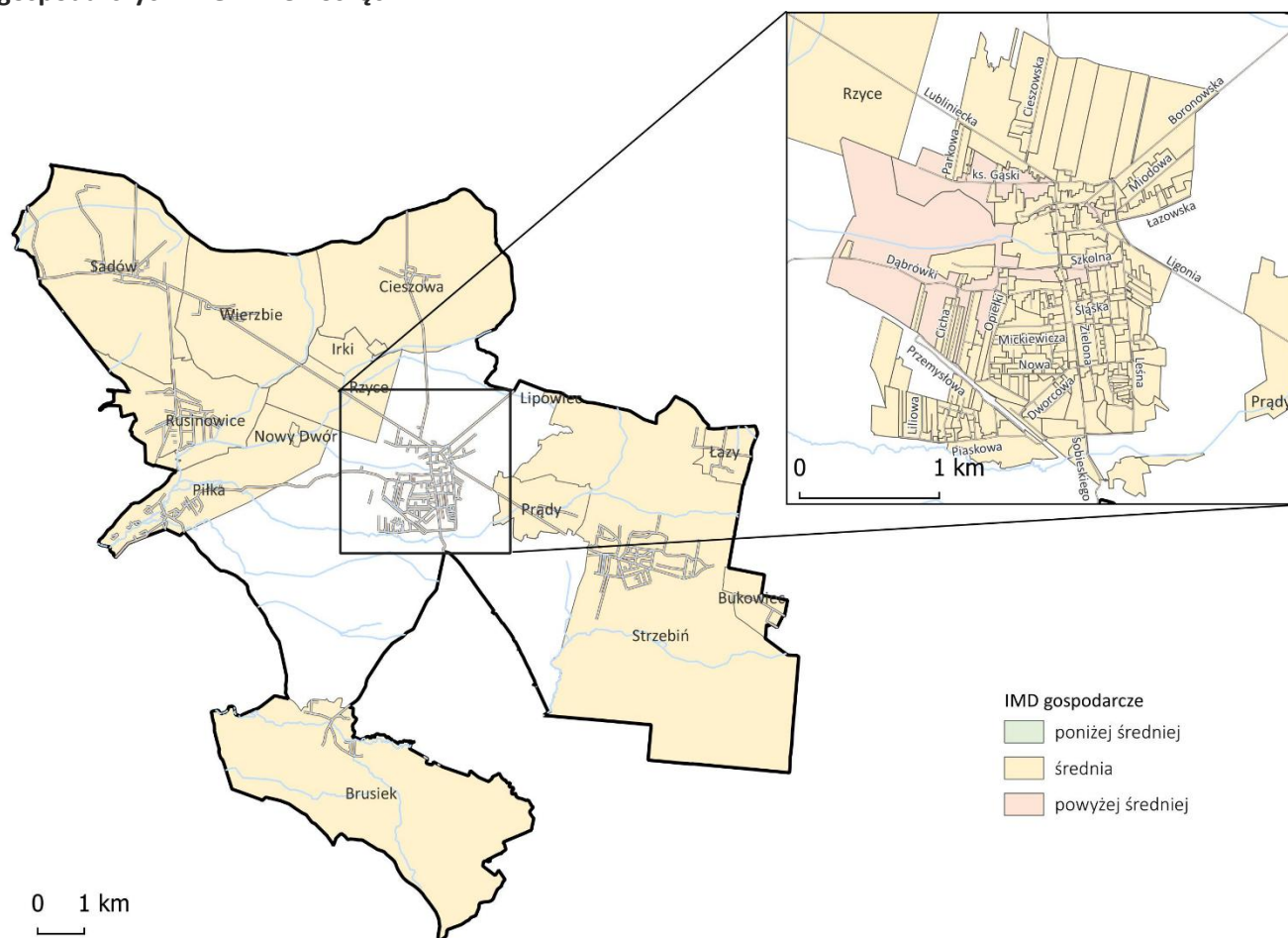
Bratkowa (ul.)	0,27	0,26	4
Brzozowa (ul.)	0,27	0,26	4
Bukowa (ul.)	0,27	0,26	4
Cegielniana (ul.)	0,27	0,26	4
Chabrowa (ul.)	0,27	0,26	4
Chopina (ul.)	0,27	0,26	4
Chrobrego (ul.)	0,27	0,26	4
Cicha (ul.)	0,27	0,26	4
Damrota (ul.)	0,27	0,26	4
Dąbrówki (ul.)	0,27	0,5	5
Dębowa (ul.)	0,27	0,26	4
Dworcowa (ul.)	0,27	0,26	4
Fiołkowa (ul.)	0,27	0,26	4
Frezjowa (ul.)	0,27	0,26	4
gen. Bema (ul.)	0,27	0,26	4
Irysowa (ul.)	0,27	0,26	4
Jesienna (ul.)	0,27	0,26	4
Jodłowa (ul.)	0,27	0,26	4
Kochanowskiego (ul.)	0,27	0,26	4
Kolejowa (ul.)	0,27	0,26	4
Konopnickiej (ul.)	0,27	0,26	4
Konwaliowa (ul.)	0,27	0,26	4
Kopernika (ul.)	0,27	0,26	4
Korfantego (ul.)	0,27	0,26	4
Krokusowa (ul.)	0,27	0,26	4
Króla Kazimierza Wielkiego (ul.)	0,27	0,26	4
Królowej Jadwigi (ul.)	0,27	0,26	4
Krótką (ul.)	0,27	0,26	4
Liliowa (ul.)	0,27	0,26	4
Władysława Łokietka (ul.)	0,27	0,26	4
Maciejkowa (ul.)	0,27	0,26	4
Makowa (ul.)	0,27	0,26	4
Mańki (ul.)	0,27	0,26	4
Mickiewicza (ul.)	0,27	0,26	4
Mieszka I (ul.)	0,27	0,26	4
Modrzewiowa (ul.)	0,27	0,26	4
Narcyzowa (ul.)	0,27	0,26	4
Nowa (ul.)	0,27	0,26	4
Opiełki (ul.)	0,28	0,26	4
Piaskowa (ul.)	0,28	0,26	4
Podgórna (ul.)	0,28	0,26	4
Poprzeczna (ul.)	0,28	0,26	4
Przemysłowa (ul.)	0,28	0,26	4
Słoneczna (ul.)	0,28	0,26	4
Słowackiego (ul.)	0,28	0,26	4
Słowików (ul.)	0,28	0,26	4
Sobieskiego (ul.)	0,28	0,26	4
Sosnowa (ul.)	0,28	0,26	4

Spokojna (ul.)	0,28	0,26	4
Sportowa (ul.)	0,28	0,26	4
Śląska (ul.)	0,28	0,26	4
Świerkowa (ul.)	0,28	0,26	4
Świętej Trójcy (ul.)	0,28	0,26	4
św. Wawrzyńca (ul.)	0,28	0,26	4
Tęczowa (ul.)	0,28	0,26	4
Tulipanowa (ul.)	0,28	0,26	4
Wiosenna (ul.)	0,28	0,26	4
Wolności (ul.)	0,28	0,26	4
Wrzosowa (ul.)	0,28	0,26	4
Zielona (ul.)	0,28	0,26	4
Sołectwo Brusiek	0,04	0,04	4
Sołectwo Cieszowa	0,03	0,04	4
Sołectwo Rzyce	0,03	0,04	4
Sołectwo Irki	0,03	0,04	4
Sołectwo Nowy Dwór	0,03	0,04	4
Sołectwo Lipowiec	0,03	0,04	4
Sołectwo Piłka	0,03	0,04	4
Sołectwo Rusinowice	0,23	0,22	4
Sołectwo Sądów	0,27	0,24	4
Sołectwo Strzebiń	0,26	0,24	4
Sołectwo Bukowiec	0,02	0,02	4
Sołectwo Łązy	0,03	0,02	4
Sołectwo Prądy	0,02	0,02	4
Sołectwo Wierzbie	0,02	0,02	4

Średnia	0,25	0,25	4,04
Przedział średniej	0,2-0,3	0,1-0,4	45 750,00
Wartość minimalna do korelacji	0,04	0,04	0,61
Wartość maksymalna do korelacji	0,06	0,06	1,01
Minimalny przedział wartości ujemnej	0,21	0,10	3,89
Maksymalny przedział wartości ujemnej	0,19	0,00	3,79
Minimalny przedział wartości dodatniej	0,28	0,40	4,19
Maksymalny przedział wartości dodatniej	0,31	0,50	4,29
Poniżej średniej			
Średnia			
Powyżej średniej			

Źródło: Opracowanie własne

Rycina 3. Zobrazowanie przestrzenne intensywności występowania zdiagnozowanych negatywnych zjawisk gospodarczych w Gminie Koszęcin

Źródło: Opracowanie własne

Analiza uwarunkowań środowiskowych

Zgodnie z przepisami ustawy o rewitalizacji kolejną przesłanką wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy jest natężenie problemów środowiskowych, w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska. W celu analizy ww. uwarunkowań w pierwszej kolejności dokonano analizy obowiązujących w gminie dokumentów odnoszących się do sfery środowiskowej.

Według „Klasyfikacji gmin Polski na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego” Przemysława Śleszyńskiego i Tomasza Komornickiego z Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. Stanisława Leszczyckiego (Polska Akademia Nauk), Gmina Koszęcin zawiera się w kategorii gmin ekstensywnie zagospodarowanych (funkcje leśne, ochrony przyrody). Gminy w tej klasyfikacji cechuje duży udział w powierzchni obszarów chronionych oraz lesistości. Na terenie Gminy Koszęcin znajduje się rezerwat przyrody Jeleniak Mikuliny, który położony jest w jej zachodniej części i zajmuje powierzchnię 121 ha. W rezerwacie występują zbiorowiska leśne, wodne, szuwarowe i łąkowe. Na terenie gminy brak stacji pomiarowych monitorujących jakość powietrza. Na obszarze Gminy Koszęcin znajduje się również Park Krajobrazowy Lasy nad Górną Liswartą wraz z otuliną, który zlokalizowany jest w północnej części gminy i zajmuje powierzchnię 1827 ha. Wśród terenów ochrony przyrody na

terenie Gminy Koszęcin można również wyróżnić 4 użytki ekologiczne. Są to: Żwirowiska w Cieszowej, Łąka Trzcionka, Torfowisko Dubiele i Torfowisko w Strzebinie. Na terenie gminy znajduje się również 30 pomników przyrody.

Pod względem klimatycznym, Gmina Koszęcin odznacza się stosunkowo wysokimi sumami padów oraz przewagą wiatrów zachodnich. Poniżej przedstawiono wartości poszczególnych wskaźników klimatycznych dla Gminy: średnia temperatura roczna - $+9,2^{\circ}\text{C}$, średnia suma opadów rocznych - 674 mm, liczba dni z pokrywą śnieżną - 50-70 dni, średnia prędkość wiatrów – 2-3 m/s.

Analiza danych Mapy zagrożenia powodziowego województwa śląskiego wskazuje, że na terenie gminy nie występują obszary zagrożenia powodziowego. Mimo poprawiającej się świadomości społecznej w zakresie ochrony środowiska region w dalszym ciągu boryka się z bardzo dużym zanieczyszczeniem powietrza, co spowodowane jest dużym udziałem przemysłu w gospodarce województwa. Istotnym problemem jest również niska emisja, spalanie paliw kopalnych w mało wydajnych piecach w celu ogrzewania domów i mieszkań. Z analizy danych z ponad 3 tys. urządzeń Airly w Polsce wynika, że w zakresie stężenia pyłów $\text{PM}_{2,5}$ roczna norma wyznaczona przez WHO w ubiegłym roku została przekroczona w 15 z 16 województw. Gmina Koszęcin zlokalizowana jest na obszarze należącym do strefy śląskiej. Wynik oceny strefy śląskiej, w której położona jest Gmina Koszęcin, wskazuje, że dotrzymane są poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe substancji w powietrzu (klasa A) ustanowione ze względu na ochronę zdrowia dla następujących zanieczyszczeń: dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, ołowiu, kadmu, niklu, benzenu, arsenu w pyłe zawieszonym PM_{10} . Przekroczone natomiast zostały dopuszczalne poziomy dla: pyłu PM_{10} , pyłu $\text{PM}_{2,5}$ (wg poziomu docelowego oraz długoterminowego), benzo(a)pirenu, ozonu (wg poziomu docelowego oraz długoterminowego).

Największe zagrożenia jakości powietrza na terenie gminy stanowią niska emisja pochodząca z indywidualnych systemów grzewczych oraz emisja transgraniczna – spoza granic gminy. Ponadto czynnik wpływający na obniżenie jakości powietrza stanowić może także ruch drogowy. Zgodnie z danymi wskazanymi w dokumentach strategicznych powiatu lublinieckiego, na obszarze powiatu lublinieckiego w 2020 roku nie zostały przekroczone dopuszczalne normy takich zanieczyszczeń powietrza jak: dwutlenek siarki (SO_2), tlenek węgla (CO), ozon (O_3), benzen (C_6H_6). Miejscami przekroczono dopuszczalny poziom niektórych substancji: pył PM_{10} , pył $\text{PM}_{2,5}$, tlenki azotu (NO_x), dwutlenek azotu (NO_2). Najwyższe stężenie zanieczyszczeń przypadało na okres zimowy w miesiącu grudniu. Można zatem przyjąć, że gmina leży w strefie niskiego stopnia uciążliwości ze względu na jakość powietrza.

W Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Koszęcin na lata 2019-2022 z perspektywą na lata 2023-2026¹⁹ wskazuje się, że główną przyczyną wystąpienia przekroczeń pyłu zawieszonego oraz benzo(a)pirenu była emisja z indywidualnego ogrzewania budynków (w okresie zimowym) oraz natężenie ruch samochodowego (w okresie letnim). Ponadto, do czynników sprzyjających, zaliczyć można emisję wtórną zanieczyszczeń pyłowych z powierzchni odkrytych (np. dróg, chodników) oraz niekorzystne warunki meteorologiczne, występujące podczas powolnego rozprzestrzeniania się emitowanych lokalnie zanieczyszczeń, w związku z małą prędkością wiatru (poniżej 1,5 m/s).

¹⁹ Zob. Uchwała Rady Gminy Koszęcin nr 517/LI/2018 z 28 czerwca 2018 r. w sprawie uchwalenia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Koszęcin na lata 2019-2022 z perspektywą na lata 2023-2026

Od 1 września 2017 r. na terenie województwa śląskiego obowiązuje uchwała nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, zwana „uchwałą antysmogową”. Zgodnie z jej zapisami instalacje niespełniające wymagań, których eksploatacja rozpoczęła się przed 1 września 2017 roku powinny zostać wymienione zgodnie ze wskazanymi w uchwale antysmogowej terminami²⁰.

Zgodnie z danymi UG Koszęcin łącznie na terenie gminy pozostaje 544 źródeł ciepła do wymiany. Na potrzeby wyznaczenia obszaru rewitalizacji w zakresie uwarunkowań środowiskowych poddano analizie wskaźnik Liczba kotłów do wymiany na podstawie inwentaryzacji źródeł ciepła (kotły klasy 3 i pozaklasowe). Analiza ta pozwoliła na wskazanie obszarów szczególnie problemowych wskazanych w sołectwach. Zmniejszenie emisji dwutlenku węgla realizowane będzie poprzez systemowe działania władz samorządowych w zakresie zwiększenia efektywności wykorzystania energii, wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz edukacji społecznej. Zakłada się, iż największa oszczędność w wariacie docelowym w emisji CO² związana jest z wykorzystaniem Odnawialnych Źródeł Energii do produkcji energii elektrycznej oraz ciepła w sektorze budynków użyteczności publicznej, mieszkalnictwie oraz przemyśle i usługach, a także z termomodernizacji budynków. Gmina podejmuje liczne działania dotyczące poprawy jakości powietrza. Przykładem takich działań mogą być projekty, w których uczestniczy gmina tj. „Zielona Ziemia Lubliniecko-Tarnogórska – montaż OZE w Mieście Kalety i Gminach Boronów, Koszęcin i Woźniki” realizowany ze środków programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 (FE SL 2021-2027)²¹ oraz Program Life „Śląskie. Przywracamy błękit”²².

Czynnikiem negatywnie oddziałującym na środowisko naturalne oraz na zdrowie mieszkańców szczególnie terenów wiejskich jest azbest. Azbest ma dalece szkodliwe oddziaływanie na środowisko przyrodnicze oraz zdrowie osób narażonych na kontakt poprzez drogi oddechowe z pyłem zawierającym drobinki włókien azbestowych. Zalegające w płucach włókna mogą bowiem powodować zwłóknienie

²⁰ Zgodnie z zapisami uchwały antysmogowej dla tego typu instalacji istnieją 4 terminy wymiany:

- wymiana do 31.12.2021 r. gdy wiek kotła jest powyżej 10 lat (2006 r. i starsze), oraz dla instalacji bez tabliczek znamionowych,
- wymiana do 31.12.2023 r. gdy wiek kotła jest w przedziale od 5 do 10 lat (od 2007 r. do 2012 r.),
- wymiana do 31.12.2025 r. gdy wiek kotła jest poniżej 5 lat (od 2013 r. do 31.08.2017 r.),
- wymiana do 31.12.2027 r. gdy kocioł jest Klasy 3 lub 4 wg. Normy PN-EN 303-5:2012.

²¹ W związku z ogłoszonym przez Zarząd Województwa Śląskiego naborem projektów w ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 (FE SL 2021-2027) Gmina Koszęcin wraz z Miastem Kalety, Gminą Boronów i Gminą Woźniki złożyła projekt partnerski pn. „Zielona Ziemia Lubliniecko-Tarnogórska – montaż OZE w Mieście Kalety i Gminach Boronów, Koszęcin i Woźniki” w zakresie dofinansowań do infrastruktury służącej do produkcji i/lub magazynowania energii z odnawialnych źródeł.

W ramach projektu planowane jest dofinansowanie:

- instalacji fotowoltaicznej z opcjonalnym magazynem energii
- instalacji pompy ciepła z opcjonalnym magazynem energii cieplnej
- zakupu magazynów energii elektrycznej. Na potrzeby złożenia wniosku przyjęto górny pułap sumy grantów dla uczestników z terenu poszczególnych Gmin według proporcji liczby mieszkańców: Gmina Koszęcin – 7.200.000 zł.

²² Liderem projektu jest Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, a partnerami poszczególne subregionalne związki gmin i powiatów oraz jednostki samorządu terytorialnego z terenu województwa śląskiego, w tym Gmina Koszęcin – łącznie 90 partnerów. Realizacja Programu przyczyni się do poprawy jakości powietrza, co w konsekwencji spowoduje ograniczenie niekorzystnego wpływu zanieczyszczeń na zdrowie i życie mieszkańców województwa śląskiego. Podjęte w ramach projektu działania umożliwią znaczące przyspieszenie tempa wymiany urządzeń grzewczych małej mocy (poniżej 1MW) opalanych paliwami stałymi w sektorze komunalno-bytowym, co stanowi główne źródło sytuacji problemowej na terenie województwa. Istotną częścią projektu jest też podniesienie poziomu wiedzy w różnych grupach docelowych w zakresie niskiej emisji oraz działań zapobiegawczych.

tkanki płucnej, czyli azbestozę, a także raka płuc i międzybłoniaka opłucnej. Z tego powodu do analiz przyjęto wskaźnik Ilość azbestu w m² na 100 osób. Wskaźnik ten obrazuje zagrożenie dla środowiska i zdrowia mieszkańców z tytułu obecności niezutylizowanych wyrobów azbestowych.

Według aktualnych danych z 2023 roku, opublikowanych w Bazie Azbestowej prowadzonej przez Ministerstwo Rozwoju, na terenie gminy Koszęcin znajdowało się 640 tys. kg wyrobów zawierających azbest pozostających do unieszkodliwienia, z czego 99,7% było we władaniu osób fizycznych. Również w tym obszarze prowadzone są skuteczne działania ze strony Gminy celem likwidacji azbestu w gminie, jedynie w 2023 roku Gmina przeprowadziła nabór wniosków o przyznanie dotacji na likwidację wyrobów zawierających azbest. Zakres prac objętych dofinansowaniem obejmował demontaż, zbieranie, transport, unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest oraz oczyszczenie terenu z pyłu azbestowego. W toku naboru wniosków do Urzędu Gminy Koszęcin wpłynęły 22, wnioski zawarto 19 umów. W wyniku udzielonego dofinansowania utylizacji poddano łącznie 45 065 kg wyrobów zawierających azbest. Łączny koszt utylizacji wszystkich wyrobów w 2023 r. wyniósł 75 tys. zł, z czego kwota dofinansowania to 30 tys. zł.

Analiza wskaźnikowa pokazała, że średnia dla gminy pomiaru wskaźnika Powierzchnia wyrobów zawierających azbest w m² na 100 osób wyniosła 108,3m²/100 osób. Niskie wartości dominują w większości lokalizacji (0–10m²/100 os.), choć niektóre wsie wyróżniają się dużą powierzchnią, np. Brusiek (2,380m²/100 os.), Cieszowa (898m²/100 os.), Rzyce (4,660m²/100 os.), Wierzbie (152m²/100 os.), Piłka (352m²/100 os.) oraz pojedyncze ulice (np. Ligonia: 855m²/100 os., Lubliniecka: 89m²/100 os., Mańki: 110m²/100 os.). Zdecydowana większość ulic i sołectw nie posiada już wyrobów zawierających azbest lub ich ilość jest śladowa.

Z kolei – analizując wskaźnik Liczba kotłów klasy 3 i pozaklasowych do wymiany na 100 osób średnia dla gminy wniosła 9,2 kotła/100 osób. Największe natężenie kotłów do wymiany występuje w sołectwie Piłka (15,8/100 os.) oraz na niektórych ulicach sołectwa Koszęcin: ul. Ligonia (23,7/100 os.), ul. Lubliniecka (14,3/100 os.), ul. Leśna (12/100 os.). W danych widoczna jest duża liczba indywidualnych systemów grzewczych wymagających modernizacji. W tym obszarze podejmowane są stałe działania w celu utylizacji azbestu w gminie zgodnie z opracowanym w 2011 roku Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających z terenu Gminy Koszęcin na lata 2015 – 2032. W pozostałych miejscowościach nieliczne źródła ciepła zidentyfikowano do wymiany.

Na potrzeby analizy problemów środowiskowych wykorzystano poniższe wskaźniki:

- Powierzchnia wyrobów zawierających azbest w m² na 100 osób
- Liczba kotłów do wymiany na podstawie inwentaryzacji źródeł ciepła (kotły klasy 3 i pozaklasowe) na 100 osób

Poniżej zaprezentowano wyniki analiz statystycznych w zakresie uwarunkowań środowiskowych:

Tabela 5. Analiza uwarunkowań środowiskowych w Gminie Koszęcin na podstawie wskaźników specyficznych dla sfery środowiskowej

Sołectwo	13. Powierzchnia wyrobów zawierających azbest w m2 na 100 osób	14. Liczba kotłów do wymiany na podstawie inwentaryzacji źródeł ciepła (kotły klasy 3 i pozaklasowe) na 100 osób	IMD Środowiskowe
Azaliowa (ul.)	0,00	50,00	4
Boczna (ul.)	0,00	8,33	3
Boronowska (ul.)	0,00	11,04	4
Burzyńskiego (ul.)	0,00	10,61	3
Cieszowska (ul.)	0,00	7,27	3
Janusza Korczaka (ul.)	0,00	2,45	2
Jaśminowa (ul.)	0,00	5,88	2
Kościuszki (ul.)	0,00	0,00	2
Kozielska (ul.)	0,00	5,56	2
ks. Gąski (ul.)	0,00	3,11	2
Legionów (ul.)	0,00	0,00	2
Leśna (ul.)	8,85	11,97	3
Ligonia (ul.)	854,64	23,73	7
Lompy (ul.)	0,00	4,76	2
Lubliniecka (ul.)	89,25	14,29	7
Łazowska (ul.)	0,00	9,82	3
Matejki (ul.)	0,00	45,00	4
Miodowa (ul.)	0,00	7,14	3
Moniuszki (ul.)	381,32	5,26	4
Nektarowa (ul.)	0,00	14,29	4
Ogrodowa (ul.)	0,00	16,00	4
Parkowa (ul.)	50,84	6,32	2
Powstańców Śląskich (ul.)	0,00	24,32	4
Różana (ul.)	0,00	7,14	3
Rzeczna (ul.)	230,21	9,09	5
Sienkiewicza (ul.)	0,00	12,66	3
Sikorskiego (ul.)	0,00	10,83	3
Szkolna (ul.)	0,00	4,84	2
Tadeusza Makowskiego	0,00	8,33	3
Wąska (ul.)	37,64	0,00	2
Wojska Polskiego (ul.)	0,00	9,09	3
Wspólna (ul.)	0,00	0,00	2
Zamkowa (ul.)	0,00	0,00	2
Akacyjowa (ul.)	0,00	0,00	2
Andrzeja Kochcickiego (ul.)	0,00	6,25	2
Batorego (ul.)	48,00	13,04	3
Bratkowa (ul.)	0,00	20,00	3
Brzozowa (ul.)	0,00	0,00	2
Bukowa (ul.)	1 250,00	0,00	3

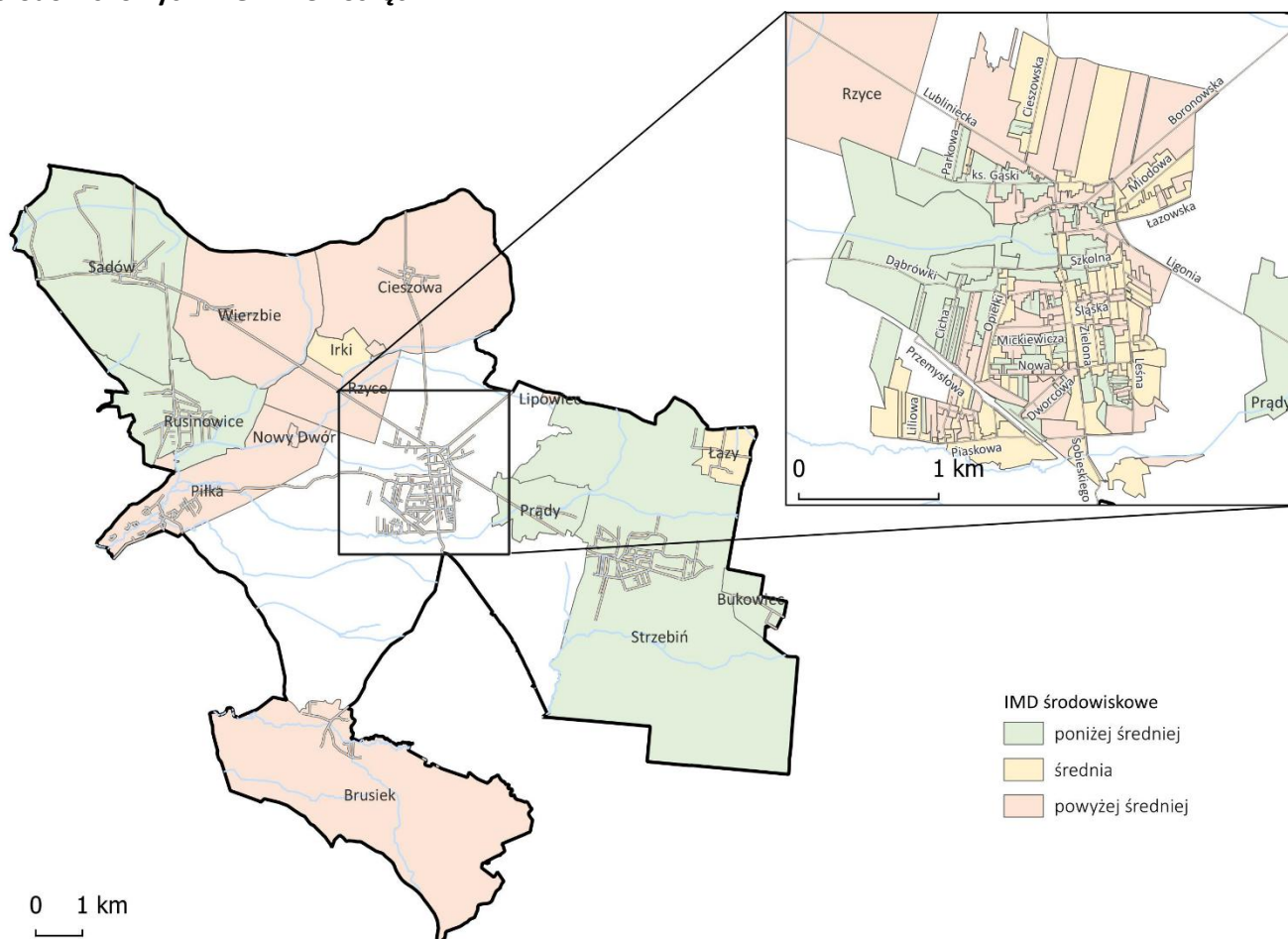
Cegielniana (ul.)	0,00	16,28	3
Chabrowa (ul.)	0,00	0,00	2
Chopina (ul.)	0,00	5,00	2
Chrobrego (ul.)	0,00	0,00	2
Cicha (ul.)	0,00	2,86	2
Damrota (ul.)	0,00	12,20	3
Dąbrówki (ul.)	81,46	6,45	2
Dębowa (ul.)	0,00	9,38	3
Dworcowa (ul.)	0,00	13,92	4
Fiołkowa (ul.)	0,00	16,67	4
Frezjowa (ul.)	0,00	0,00	2
gen. Bema (ul.)	0,00	19,44	4
Irysowa (ul.)	0,00	10,53	3
Jesienna (ul.)	0,00	0,00	2
Jodłowa (ul.)	0,00	12,20	3
Kochanowskiego (ul.)	0,00	4,35	2
Kolejowa (ul.)	19,71	2,86	2
Konopnickiej (ul.)	0,00	12,50	3
Konwaliowa (ul.)	0,00	12,50	3
Kopernika (ul.)	0,00	12,00	3
Korfantego (ul.)	0,00	6,52	2
Krokusowa (ul.)	0,00	9,09	3
Króla Kazimierza Wielkiego (ul.)	0,00	0,00	2
Królowej Jadwigi (ul.)	0,00	0,00	2
Krótką (ul.)	0,00	0,00	2
Liliowa (ul.)	0,00	0,00	2
Władysława Łokietka (ul.)	0,00	0,00	2
Maciejkowa (ul.)	0,00	0,00	2
Makowa (ul.)	0,00	0,00	2
Mańki (ul.)	110,10	8,80	5
Mickiewicza (ul.)	14,28	5,17	2
Mieszka I (ul.)	0,00	2,86	2
Modrzewiowa (ul.)	0,00	0,00	2
Narcyzowa (ul.)	0,00	50,00	4
Nowa (ul.)	0,00	6,15	2
Opiełki (ul.)	0,00	8,11	3
Piaskowa (ul.)	55,42	8,81	3
Podgórna (ul.)	0,00	13,64	4
Poprzeczna (ul.)	0,00	3,33	2
Przemysłowa (ul.)	0,00	25,00	4
Słoneczna (ul.)	0,00	24,14	4
Słowackiego (ul.)	0,00	15,79	4
Słowików (ul.)	0,00	0,00	2
Sobieskiego (ul.)	11,76	6,25	3
Sosnowa (ul.)	0,00	50,00	4
Spokojna (ul.)	0,00	0,00	2
Sportowa (ul.)	0,00	25,00	4
Śląska (ul.)	138,00	1,43	4

Świerkowa (ul.)	0,00	0,00	2
Świętej Trójcy (ul.)	0,00	16,67	4
św. Wawrzyńca (ul.)	0,00	11,22	4
Tęczowa (ul.)	0,00	0,00	2
Tulipanowa (ul.)	0,00	22,22	4
Wiosenna (ul.)	0,00	0,00	3
Wolności (ul.)	38,46	11,54	4
Wrzosowa (ul.)	0,00	0,00	3
Zielona (ul.)	0,00	9,84	3
Sołectwo Brusiek	2 379,85	0,00	5
Sołectwo Cieszowa	898,11	0,90	5
Sołectwo Rzyce	4 659,74	0,00	5
Sołectwo Irki	0,00	7,69	3
Sołectwo Nowy Dwór	0,00	33,33	4
Sołectwo Lipowiec	0,00	25,00	4
Sołectwo Piłka	351,81	15,79	7
Sołectwo Rusinowice	2,13	1,60	2
Sołectwo Sądów	38,90	1,60	2
Sołectwo Strzebiń	7,46	0,78	2
Sołectwo Bukowiec	0,00	5,11	2
Sołectwo Łazy	0,00	8,44	3
Sołectwo Prądy	0,00	10,83	3
Sołectwo Wierzbie	152,27	6,16	5

Średnia	108,27	9,24	3,03
Przedział średniej	92-130.	7-11.	2,5-3,5
Wartość minimalna do korelacji	16,24	1,39	0,45
Wartość maksymalna do korelacji	27,07	2,31	0,76
Minimalny przedział wartości ujemnej	92,03	7,85	2,57
Maksymalny przedział wartości ujemnej	81,21	6,93	2,27
Minimalny przedział wartości dodatniej	124,52	10,63	3,48
Maksymalny przedział wartości dodatniej	135,34	11,55	3,78
Poniżej średniej			
Średnia			
Powyżej średniej			

Źródło: Opracowanie własne

Rycina 4. Zobrazowanie przestrzenne intensywności występowania zdiagnozowanych negatywnych zjawisk środowiskowych w Gminie Koszęcin

Źródło: Opracowanie własne

Analiza uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalno-technicznych

Zgodnie z przepisami ustawy o rewitalizacji kolejną przesłanką wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy jest natężenie problemów przestrzenno-funkcjonalnych – jest w szczególności niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych. Z kolei – w zakresie uwarunkowań technicznych – przesłanką wyznaczenia obszaru rewitalizacji jest degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Centrum Gminy Koszęcin znajduje się ok. 20 min jazdy samochodem od węzła autostrady A1 (przy miejscowości Woźniki), skąd można podróżować w kierunku Częstochowy i Metropolii Śląsko-

Zagłębiowskiej. Przez teren gminy przebiegają drogi wojewódzkie 789, 906 i 907. Droga nr 789 łączy miejscowości Brusiek oraz Lelów (powiat częstochowski), droga nr 906 przebiega z miejscowości Lubliniec do miejscowości Piasek, natomiast droga nr 907 łączy miejscowość Niewieszę w powiecie gliwickim oraz miejscowość Wygoda w powiecie częstochowskim. Uzupełnieniem tych dróg są drogi powiatowe oraz gminne. Na północny-zachód od granicy gminy przebiega droga krajowa 46, która łączy Kotlinę Kłodzką z Opolem, Lublińcem oraz Częstochową. Na zachód od granicy Gminy Koszęcin znajduje się natomiast droga krajowa 11. Droga ta jest połączeniem Kołobrzegu z Bytomiem. Przebiegające przez teren gminy drogi odznaczają się względnie dobrym stanem technicznym, a poprzez szereg inwestycji systematycznie ulega on poprawie. Gmina jest położona także przy istotnych szlakach komunikacji kolejowej. Na terenie Gminy Koszęcin znajdują się 3 stacje kolejowe: w Koszęcinie, Strzebinie i Rusinowicach.

Na terenie gminy obowiązuje Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Koszęcin, przyjęte Uchwałą nr 308/XXX/2013 Rady Gminy Koszęcin z dnia 30 stycznia 2013 roku². Oprócz Studium gmina dysponuje również miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Stanowią one akty prawa miejscowego, które regulują funkcję oraz sposób wykorzystania danego terenu. Do 2023 roku przyjętych zostało 80 dokumentów tego typu, które pokryły około 21% powierzchni Gminy Koszęcin.

Zgodnie z danymi GUS BDL z sieci wodociągowej korzysta 99,3% ludności gminy, z kanalizacyjnej – 80,5%. Pośród głównych wyzwań rozwojowych gminy autorzy Strategii Rozwoju Gminy Koszęcin na lata 2025-2035 wskazali na liczne elementy uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalno-technicznych. Są nimi: niezadawalająca jakość dróg i infrastruktury towarzyszącej (chodniki, oświetlenie, itd.) i wynikające z tego obniżenie bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, brak obwodnicy Koszęcina, co wpływa na zwiększony poziom hałasu, zanieczyszczeń powietrza i zmniejszone bezpieczeństwo uczestników ruchu drogowego w centrum miejscowości, brak odpowiedniej liczby miejsc parkingowych, niewystarczająca sieć tras rowerowych oraz ciągów pieszo-rowerowych dających możliwość poruszania się alternatywnymi środkami transportu, niewystarczające dostosowanie terenów inwestycyjnych do potrzeb oraz zły stan techniczny obiektów zabytkowych.

Istotnym obszarem analizy uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalno-technicznych była degradacja obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie gminy. Urząd Gminy prowadzi gminną ewidencję zabytków Koszęcina, zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 17 września 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami²³. W gminnym rejestrze zabytków wpisanych jest 108 obiektów o charakterze świeckim i sakralnym.

Szansą wskazywaną przez autorów Gminnym Programem Opieki nad Zabytkami Gminy Koszęcin na lata 2024 – 2027 są w szczególności uwzględnienie w większym stopniu dziedzictwa kulturowego w dokumentach strategicznych i programach rozwojowych gminy oraz powiązanie promocji zabytków z turystyką oraz możliwość wsparcia finansowego ochrony dziedzictwa kulturowego znajdującego się na terenie Gminy z różnych źródeł, w tym ze środków Unii Europejskiej.

Autorzy licznych analiz dotyczących dokumentów roli i miejsce dziedzictwa kulturowego w procesie rewitalizacji widzą z jednej strony potencjał zawarty w dziedzictwie kulturowym i naturalnym, z drugiej – sama ochrona konserwatorska i konieczność dokonywania uzgodnień z odpowiednimi służbami są wskazywane jako jeden z czynników znacząco utrudniających bądź nawet

²³ Zob. Zarządzenie nr 38/2018 Wójta Gminy Koszęcin z dnia 15 marca 2018 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Koszęcin

uniemożliwiających przeprowadzenie inwestycji w ramach procesu wyprowadzania obszaru ze stanu kryzysowego. Jak pokazują przykłady przedstawione w Poradniku dziedzictwa kulturowego w rewitalizacji opracowanego przez Ministerstwo Rozwoju²⁴ – inspiracją do podejmowania wielu wartościowych inicjatyw, zarówno w sferze społecznej, jak i przestrzenno-funkcjonalnej. Stan zachowania dziedzictwa materialnego może być przesłanką do wyznaczania obszaru zdegradowanego lub zawężenia go, z racji znaczenia dla rozwoju gminy, do obszaru rewitalizacji. Nagromadzenie zabytków to w sytuacji brakujących środków na ich odnowę wymierna oznaka degradacji w sferze technicznej. Im wyższa wartość wskaźnika, tym sytuacja jest bardziej niepożądana – wynika to z faktu, że obiekty zabytkowe nierzadko wymagają znacznych nakładów inwestycyjnych, aby zapobiec ich degradacji. W miejscowości, gdzie odnotujemy nieruchome obiekty zabytkowe wpisane do ewidencji lub rejestru zabytków, które jednocześnie charakteryzują się złym stanem technicznym z uwagi na wieloletnie zaniedbania, problemem jest nagromadzenie takich budynków. Ich modernizacja to znaczący wysiłek organizacyjny – a przede wszystkim finansowy. Obiekty zabytkowe mogą oczywiście stanowić potencjał rozwoju gminy i danej miejscowości. W wielu publikacjach poświęconej tej tematyce wskazuje się narzędzia służące do wykorzystania potencjału kulturowego miejscowości i gminy w oparciu o zasoby zabytków²⁵.

Obowiązkowym elementem programu rewitalizacji jest analiza potencjałów, która obejmuje zbadanie roli różnych przejawów dziedzictwa w budowaniu tożsamości mieszkańców obszaru rewitalizacji. Zabytki w procesie rewitalizacji mają do odegrania bardzo ważną rolę, są endogennym potencjałem naszej miejscowości, zasobem nieodnawialnym, źródłem tożsamości lokalnej, jednym z najważniejszych elementów składających się na *genius loci* obszaru rewitalizacji, którego odkrycie jest koniecznym krokiem podczas wyprowadzania obszaru wymagającego naszej interwencji ze stanu kryzysowego. W przedmiotowej analizie dokonano zatem zaklasyfikowania wskaźnika pokazującego większą liczbę zabytków jako destymulanta, lecz pokazującego jednak potencjał do dalszego rozwoju gminy w oparciu o taką infrastrukturę. Analiza wskaźnika zagęszczenia zabytków (Liczba obiektów zabytkowych ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków na 100 osób) pozwoliła na wskazanie miejsc gdzie natężenie problemów technicznych i funkcjonalnych będzie wyższe niż w pozostałych częściach gminy. Wartość wskaźnika znacząco się różni w zależności od ulicy lub sołectwa — od 0 w wielu przypadkach, aż do ponad 33 na 100 osób dla pojedynczych, specyficznych lokalizacji. Najwyższe wskaźniki występują zwykle tam, gdzie liczba mieszkańców jest bardzo niska, a znajduje się jeden lub więcej obiektów zabytkowych. Średnia dla gminy wynosi około 1,36 zabytku na 100 osób, ale najczęściej spotykany przedział to 1–2 zabytki na 100 osób.

W ramach analizy natężenia problemów przestrzenno-funkcjonalno i technicznych posłużono się wskaźnikami jakościowymi dotyczącymi odpowiednio stanu infrastruktury drogowej i poziomu zdegradowania terenów zieleni publicznej. Podkreślenia wymaga, że natężenie problemów w omawianym obszarze stanowi jedynie uzupełniającą przesłankę do wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Główną przesłanką jest bowiem natężenie problemów społecznych. Gmina nie dysponowała danymi dostępnymi ze statystyki publicznej lub będących w posiadaniu innych podmiotów pozwalających na dokonanie oceny i stwierdzenia niewystarczającego wyposażenia złego stanu technicznego i niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, w

²⁴ Zob. Rola dziedzictwa kulturowego w rewitalizacji. Poradnik, red. Aleksandra Kułaczowska – Ministerstwo Rozwoju opracowanie Instytut Rozwoju Miast na zlecenie Ministerstwa Rozwoju, Warszawa 2018

²⁵ Zob. Zintegrowane zarządzanie dziedzictwem kulturowym w rozwoju lokalnym, Poradnik dla gmin, Narodowy Instytut Dziedzictwa Warszawa 2021

podziale na poszczególne jednostki urbanistyczne – w zakresie terenów zielonych. Wartości wskaźnika odnoszącego się do stanu i jakości dróg publicznych mieszczą się najczęściej w przedziale od 1 (najlepiej) do 4 (najgorzej), gdzie wyższa wartość sugeruje lepszy stan infrastruktury drogowej. Notowane są pod względem obecności, stanu i użyteczności infrastruktury dla użytkowników dróg. W tym obszarze problemowym wskazano na występowanie problemów technicznych szczególnie w sołectwie Koszęcin oraz sołectwie Irki.

Mając na uwadze, że w zakresie zadań własnych Gminy jest utrzymanie terenów zieleni publicznej widza o poziomie problemów w tych sferach jest w posiadaniu UG. Nie jest jednak zbierana w sposób ustrukturyzowany i systematyczny na podstawie danych ilościowych. Konieczne było zatem zastosowanie miernika jakościowego do oceny stanu przedmiotowych uwarunkowań. Odnośnie poziomu zdegradowania terenów zieleni publicznej zastosowano skalę jakościową bazującą na danych własnych Gminy pochodzącej z wewnętrznych ewidencji i obserwacji stanu aktualnego terenów zieleni. Analiza uwzględniała również przeznaczenie terenów wynikających ze Studium uwarunkowań przestrzennych gminy i dostępnych na tych terenach miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz dane pochodzące z okresowej inwentaryzacji zieleni prowadzonej zgodnie z przepisami ustawy o ochronie przyrody i zabytków, która została znowelizowana 17 czerwca 2017 roku. Analiza wskaźnika poziomu zdegradowania terenów zieleni publicznej pozwoliła na wskazanie takich miejscowości gdzie występują tego typu problemy techniczne, na które mogą oddziaływać działania rewitalizacyjne. Miejscami gdzie odnotowano szczególnie natężenie problemów w tym aspekcie są ulice sołectwa Koszęcin Kościuszki, Kozielska, ks. Gąski, Szkolna, Wąska, Andrzeja Kochcickiego, Batorego, Damrota, Dąbrówki, Dębowa, gen. Bema, Mieszka I, Modrzewiowa.

Finalnie, do analizy uwarunkowań technicznych przyjęto dane o liczbie kolizji drogowych. Na podstawie danych pozyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Lublińcu dotyczących zdarzeń drogowych zaistniałych w 2024 roku na terenie gminy Koszęcin z podziałem na miejscowości ich zaistnienia. Na podstawie tych danych liczba zdarzeń drogowych utrzymuje na niezmiennym poziomie.

Na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego przyjęto wskaźnik odnoszący tę liczbę do liczby ludności danego sołectwa (Liczba kolizji drogowych na 100 osób). Wskaźnik opisujący sytuację w zakresie naruszeń bezpieczeństwa i prawa drogowego odnoszącą się do liczby zarejestrowanych zdarzeń drogowych. Analiza danych z uwzględnieniem tego wskaźnika pokazała natężenie problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalno-technicznej głównie w miejscowości Koszęcin, co jest wynikiem lokalizacji dróg wojewódzkich.

W celu oceny natężenia występowania negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalno-technicznych dokonano oceny następujących wskaźników z tego zakresu:

- Liczba obiektów zabytkowych ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków na 100 osób – destymulanta
- Wskaźnik stanu infrastruktury drogowej – destymulanta
- Wskaźnik poziomu zdegradowania terenów zieleni publicznej – stymulanta
- Liczba zdarzeń drogowych na 100 osób – destymulanta

Tabela 6. Analiza uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalno-technicznych w Gminie Koszęcin na podstawie wskaźników specyficznych dla sfery przestrzenno-funkcjonalno-technicznej

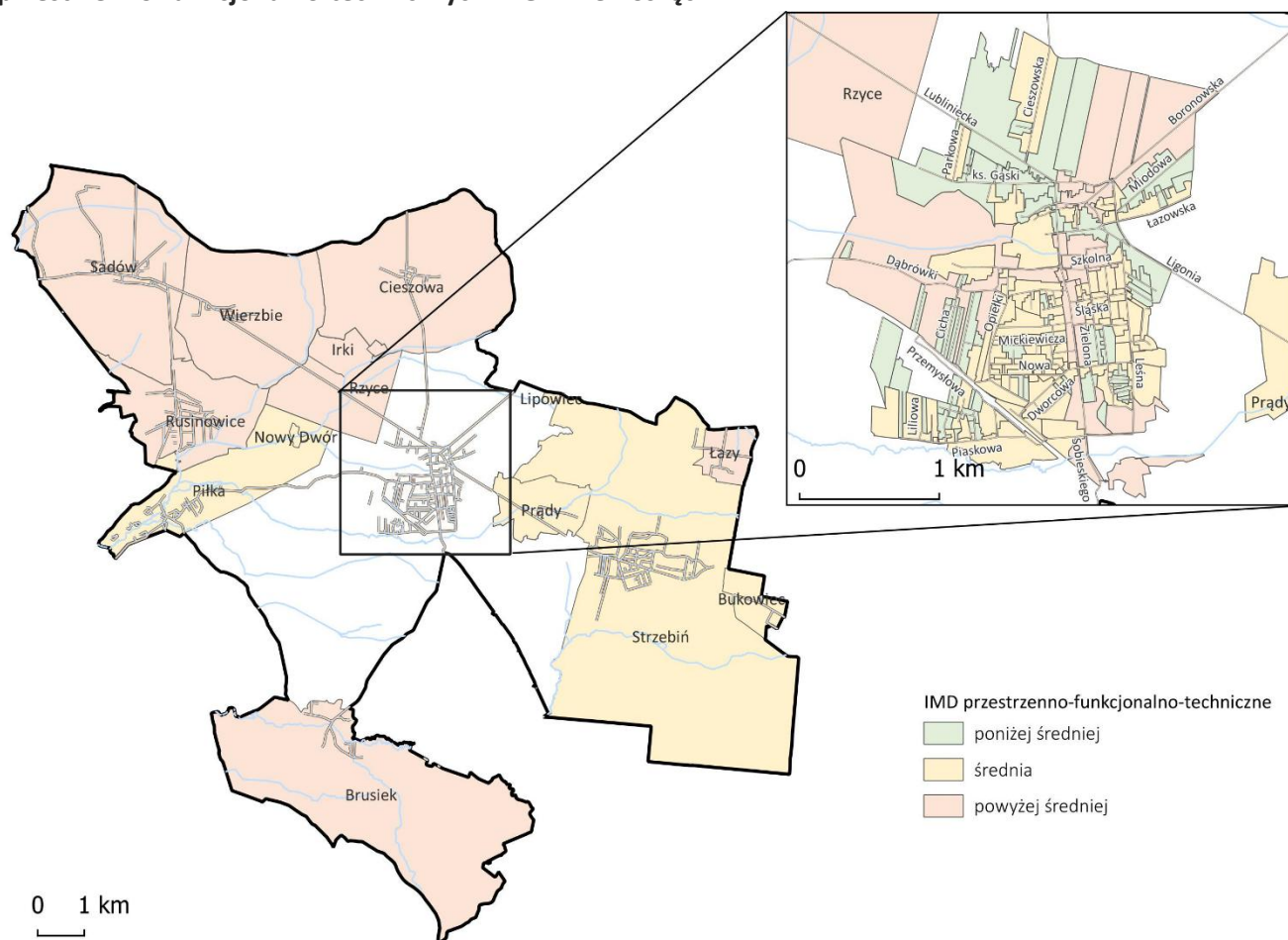
Ulica	15. Liczba obiektów zabytkowych ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków na 100 osób	16. Wskaźnik stanu infrastruktury drogowej	17. Wskaźnik poziomu zdegradowania terenów zieleni publicznej	18. Liczba zdażeń drogowych na 100 osób	IMD przestrzenno-funkcjonalno-techniczne
Azaliowa (ul.)	0,00	1	3	0,00	5
Boczna (ul.)	0,00	2	3	0,00	5
Boronowska (ul.)	0,65	3	3	1,95	8
Burzyńskiego (ul.)	0,00	4	3	0,00	7
Cieszowska (ul.)	0,00	2	3	0,00	5
Janusza Korczaka (ul.)	1,23	4	3	0,00	8
Jaśminowa (ul.)	0,00	2	3	0,00	5
Kościuszki (ul.)	0,00	3	2	0,00	7
Kozielska (ul.)	0,00	4	2	0,00	9
ks. Gąski (ul.)	1,24	4	1	0,00	10
Legionów (ul.)	0,00	3	4	0,00	5
Leśna (ul.)	0,00	4	4	0,00	6
Ligonia (ul.)	16,95	2	4	18,64	9
Lompy (ul.)	0,00	4	4	0,00	6
Lubliniecka (ul.)	2,60	4	4	1,95	12
Łazowska (ul.)	0,00	3	4	0,89	7
Matejki (ul.)	0,00	2	4	0,00	4
Miodowa (ul.)	0,00	2	4	0,00	4
Moniuszki (ul.)	0,00	1	4	0,00	4
Nektarowa (ul.)	0,00	2	4	0,00	4
Ogrodowa (ul.)	0,00	3	4	4,00	7
Parkowa (ul.)	0,00	1	4	1,05	6
Powstańców Śląskich (ul.)	29,73	4	4	2,70	12
Różana (ul.)	0,00	2	4	0,00	4
Rzeczna (ul.)	0,00	2	4	0,00	4
Sienkiewicza (ul.)	7,59	4	4	0,00	9
Sikorskiego (ul.)	0,00	4	4	0,00	6
Szkolna (ul.)	1,61	3	2	0,00	10
Tadeusza Makowskiego	0,00	1	4	0,00	4
Wąska (ul.)	9,09	2	2	0,00	6
Wojska Polskiego (ul.)	0,00	4	4	0,00	6
Wspólna (ul.)	0,00	2	4	0,00	4
Zamkowa (ul.)	7,41	3	4	0,00	7
Akacyjowa (ul.)	0,00	2	4	0,00	4
Andrzeja Kochcickiego (ul.)	0,00	4	4	0,00	6
Batorego (ul.)	0,00	4	4	0,00	6
Bratkowa (ul.)	0,00	3	4	0,00	5
Brzozowa (ul.)	0,00	2	4	0,00	4
Bukowa (ul.)	0,00	2	4	0,00	4
Cegielniana (ul.)	0,00	4	4	0,00	6

Chabrowa (ul.)	0,00	0	4	0,00	4
Chopina (ul.)	0,00	3	4	0,00	6
Chrobrego (ul.)	0,00	1	4	0,00	4
Cicha (ul.)	0,00	2	4	0,00	4
Damrota (ul.)	0,00	4	4	0,00	6
Dąbrówki (ul.)	1,61	4	2	0,32	12
Dębowa (ul.)	0,00	4	3	0,00	7
Dworcowa (ul.)	0,00	1	4	1,27	6
Fiołkowa (ul.)	0,00	4	4	0,00	6
Frezjowa (ul.)	0,00	2	4	0,00	4
gen. Bema (ul.)	0,00	4	4	0,00	6
Irysowa (ul.)	0,00	3	4	0,00	6
Jesienna (ul.)	0,00	1	4	0,00	4
Jodłowa (ul.)	0,00	4	4	0,00	6
Kochanowskiego (ul.)	0,00	4	4	0,00	6
Kolejowa (ul.)	11,43	1	4	0,00	6
Konopnickiej (ul.)	0,00	2	4	0,00	4
Konwaliowa (ul.)	0,00	3	4	0,00	5
Kopernika (ul.)	0,00	4	4	0,00	6
Korfantego (ul.)	0,00	1	4	0,00	4
Krokusowa (ul.)	0,00	2	4	0,00	4
Króla Kazimierza Wielkiego (ul.)	0,00	1	4	0,00	4
Królowej Jadwigi (ul.)	0,00	1	4	0,00	4
Krótką (ul.)	0,00	2	4	0,00	4
Liliowa (ul.)	0,00	2	4	0,00	4
Władysława Łokietka (ul.)	0,00	1	4	0,00	4
Maciejkowa (ul.)	0,00	1	4	0,00	4
Makowa (ul.)	0,00	1	4	0,00	4
Mańki (ul.)	0,00	3	4	0,00	5
Mickiewicza (ul.)	0,00	3	4	0,00	5
Mieszka I (ul.)	0,00	4	4	0,00	6
Modrzewiowa (ul.)	0,00	4	4	0,00	6
Narcyzowa (ul.)	0,00	2	4	0,00	4
Nowa (ul.)	0,00	4	4	0,00	6
Opiełki (ul.)	0,00	3	4	0,90	7
Piaskowa (ul.)	0,00	4	4	0,00	6
Podgórna (ul.)	0,00	3	4	0,00	5
Poprzeczna (ul.)	0,00	2	4	0,00	4
Przemysłowa (ul.)	0,00	1	4	0,00	4
Słoneczna (ul.)	0,00	2	4	0,00	4
Słowackiego (ul.)	0,00	4	4	0,00	6
Słowików (ul.)	0,00	1	4	0,00	4
Sobieskiego (ul.)	4,55	4	4	2,84	12
Sosnowa (ul.)	0,00	2	4	0,00	4
Spokojna (ul.)	0,00	3	4	0,00	5
Sportowa (ul.)	0,00	4	2	0,00	9
Śląska (ul.)	0,00	4	4	0,00	6
Świerkowa (ul.)	0,00	2	4	0,00	4

Świętej Trójcy (ul.)	33,33	2	4	0,00	6
św. Wawrzyńca (ul.)	1,02	4	4	0,00	6
Tęczowa (ul.)	0,00	1	4	0,00	4
Tulipanowa (ul.)	0,00	2	4	0,00	4
Wiosenna (ul.)	0,00	4	4	0,40	8
Wolności (ul.)	0,00	4	4	0,00	6
Wrzosowa (ul.)	0,00	2	4	0,00	4
Zielona (ul.)	0,00	2	4	0,00	4
Sołectwo Brusiek	12,90	1	3	7,53	10
Sołectwo Cieszowa	3,14	2	3	5,83	10
Sołectwo Rzyce	0,00	3	3	0,00	8
Sołectwo Irki	0,00	4	3	3,85	10
Sołectwo Nowy Dwór	0,00	3	3	0,00	6
Sołectwo Lipowiec	0,00	1	3	0,00	5
Sołectwo Piłka	0,00	2	3	0,00	5
Sołectwo Rusinowice	0,00	3	2	0,42	8
Sołectwo Sadów	0,84	3	2	1,11	10
Sołectwo Strzebiń	0,14	3	3	0,37	7
Sołectwo Bukowiec	0,00	2	3	2,27	7
Sołectwo Łazy	1,30	3	3	0,65	9
Sołectwo Prądy	0,00	3	2	1,91	10
Sołectwo Wierzbie	0,74	3	3	1,23	8

Średnia	1,36	2,65	3,64	0,56	6,01
Przedział średniej	1,1-1,6	2,2-3,3	3-4.	0,4-0,7	5-7.
Wartość minimalna do korelacji	0,20	0,40	0,55	0,08	0,90
Wartość maksymalna do korelacji	0,34	0,66	0,91	0,14	1,50
Minimalny przedział wartości ujemnej	1,15	2,25	3,09	0,48	5,11
Maksymalny przedział wartości ujemnej	1,02	1,98	2,73	0,42	4,51
Minimalny przedział wartości dodatniej	1,56	3,04	4,18	0,65	6,91
Maksymalny przedział wartości dodatniej	1,69	3,31	4,55	0,71	7,51
Poniżej średniej					
Średnia					
Powyżej średniej					

Rycina 5. Zobrazowanie przestrzenne intensywności występowania zdiagnozowanych negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalno-technicznych w Gminie Koszęcin

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział IV. Wybór obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Niniejszy rozdział opisuje wynik analizy obszaru z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. poz. 1696), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także nie-wystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Wprowadzenie

Wybór obszarów wskazanych do objęcia procesem rewitalizacji jest wynikiem gruntownej diagnozy zjawisk kryzysowych występujących na jej terenie oraz wynikiem ustalenia ich koncentracji terytorialnej. W oparciu o przeprowadzone analizy ilościowe i jakościowe oraz wyznaczone na ich podstawie strefy wysokiej koncentracji negatywnych zjawisk wyznaczono granice obszarów zdegradowanych. Obszary te dały podstawę do przeprowadzenia konsultacji społecznych. Szczegółowa analiza wyników diagnozy czynników kryzysowych oraz badanie ankietowe mieszkańców, umożliwiły wyznaczenie obszarów zdegradowanych. Podsumowując proces delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji należy wskazać, że podstawę wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji stanowiła analiza, w której wykorzystane zostały obiektywne

i weryfikowalne mierniki (wskaźniki) i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań. W stosunku do każdego wskaźnika określono czy jest tzw. stymulanta, czy destymulanta rozumianą jako wskazanie, że wysokie wartości wskaźnika świadczą o występowaniu zjawiska pozytywnego przy stymulancie i zjawiska negatywnego przy destymulancie. W ramach wyznaczania obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji wyznaczono jednostki gdzie zidentyfikowano stan kryzysowy wynikający z natężenia problemów społecznych i co najmniej jednego z problemów w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej.

Tabela 7. Zbiorcza analiza uwarunkowań społecznych, gospodarczych, środowiskowych i przestrzenno-funkcjonalno-technicznych w Gminie Koszęcin

Sołectwo	IMD Społeczne	IMD Gospodarcze	IMD Środowiskowe	IMD przestrzenno-funkcjonalno-techniczne	IMD Razem
Azaliowa (ul.)					9
Boczna (ul.)					8
Boronowska (ul.)					11
Burzyńskiego (ul.)					4
Cieszowska (ul.)					4
Janusza Korczaka (ul.)					8
Jaśminowa (ul.)					6
Kościuszki (ul.)					8
Kozielska (ul.)					12
ks. Gąski (ul.)					9
Legionów (ul.)					7
Leśna (ul.)					9
Ligonia (ul.)					10
Lompy (ul.)					7
Lubliniecka (ul.)					8
Łazowska (ul.)					8
Matejki (ul.)					8
Miodowa (ul.)					7
Moniuszki (ul.)					8
Nektarowa (ul.)					8
Ogrodowa (ul.)					9
Parkowa (ul.)					7
Powstańców Śląskich (ul.)					10
Różana (ul.)					7
Rzeczna (ul.)					8
Sienkiewicza (ul.)					11
Sikorskiego (ul.)					8
Szkolna (ul.)					10
Tadeusza Makowskiego					7
Wąska (ul.)					8
Wojska Polskiego (ul.)					8
Wspólna (ul.)					6
Zamkowa (ul.)					7
Akacyjowa (ul.)					6

Andrzeja Kochcickiego (ul.)					7
Batorego (ul.)					8
Bratkowa (ul.)					8
Brzozowa (ul.)					6
Bukowa (ul.)					7
Cegielniana (ul.)					8
Chabrowa (ul.)					6
Chopina (ul.)					7
Chrobrego (ul.)					6
Cicha (ul.)					6
Damrota (ul.)					8
Dąbrówki (ul.)					12
Dębowa (ul.)					8
Dworcowa (ul.)					9
Fiołkowa (ul.)					9
Frezjowa (ul.)					7
gen. Bema (ul.)					9
Irysowa (ul.)					8
Jesienna (ul.)					6
Jodłowa (ul.)					9
Kochanowskiego (ul.)					7
Kolejowa (ul.)					7
Konopnickiej (ul.)					8
Konwaliowa (ul.)					9
Kopernika (ul.)					9
Korfantego (ul.)					6
Krokusowa (ul.)					8
Króla Kazimierza Wielkiego (ul.)					6
Królowej Jadwigi (ul.)					6
Krótką (ul.)					6
Liliowa (ul.)					5
Władysława Łokietka (ul.)					6
Maciejkowa (ul.)					6
Makowa (ul.)					6
Mańki (ul.)					11
Mickiewicza (ul.)					7
Mieszka I (ul.)					6
Modrzewiowa (ul.)					7
Narcyzowa (ul.)					11
Nowa (ul.)					7
Opiełki (ul.)					8
Piaskowa (ul.)					8
Podgórna (ul.)					10
Poprzeczna (ul.)					6
Przemysłowa (ul.)					8
Słoneczna (ul.)					8
Słowackiego (ul.)					9

Słowików (ul.)					6
Sobieskiego (ul.)					9
Sosnowa (ul.)					8
Spokojna (ul.)					7
Sportowa (ul.)					13
Śląska (ul.)					9
Świerkowa (ul.)					6
Świętej Trójcy (ul.)					9
św. Wawrzyńca (ul.)					11
Tęczowa (ul.)					6
Tulipanowa (ul.)					8
Wiosenna (ul.)					11
Wolności (ul.)					9
Wrzosowa (ul.)					7
Zielona (ul.)					7
Sołectwo Brusiek					11
Sołectwo Cieszowa					11
Sołectwo Rzyce					11
Sołectwo Irki					9
Sołectwo Nowy Dwór					9
Sołectwo Lipowiec					9
Sołectwo Piłka					8
Sołectwo Rusinowice					8
Sołectwo Sadów					8
Sołectwo Strzebiń					7
Sołectwo Bukowiec					7
Sołectwo Łazy					9
Sołectwo Prądy					9
Sołectwo Wierzbie					11
Średnia					7,99
Przedział średniej					6-9.
Wartość minimalna do korelacji					1,20
Wartość maksymalna do korelacji					2,00
Minimalny przedział wartości ujemnej					6,79
Maksymalny przedział wartości ujemnej					5,99
Minimalny przedział wartości dodatniej					9,19
Maksymalny przedział wartości dodatniej					9,99
Poniżej średniej					
Średnia					
Powyżej średniej					

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z Wytycznymi w obszar zdegradowany musi obejmować występowanie przede wszystkim natężenia problemów społecznych dlatego też na potrzeby wyliczenia finalnego wskaźnika depriwacji IMD wartości IMD społecznego zostały przyjęte zgodnie otrzymaną wartością liczbową. W ramach wyznaczania obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji wyznaczono jednostki gdzie zidentyfikowano stan kryzysowy wynikający z natężenia problemów społecznych i co najmniej jednego z problemów w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzennofunkcjonalnej lub technicznej.

Na podobszarach rewitalizacji dokonano pogłębionej analizy dzięki realizacji spaceru studyjnego. Dodatkowymi argumentami wyznaczającym obszary, jako „do zrewitalizowania” są ważne funkcje społeczno-gospodarcze oraz stan zagospodarowania terenów możliwych do przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych. W ramach przeprowadzonej analizy został wyznaczony obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji, które są obszarami tożsamymi. Zgodnie z Wytycznymi Ministerstwa Rozwoju w obszar zdegradowany musi obejmować występowanie przede wszystkim natężenia problemów społecznych dlatego do obszaru zdegradowanego zaliczone zostały tylko jednostki administracyjne, dla których zidentyfikowano występowanie w sferze społecznej. Wymienione powyżej wydzielone podobszary wskazują na potrzebę wprowadzenia działań naprawczych i wyprowadzenia z sytuacji kryzysowej, a w konsekwencji umożliwienia wskazanym podobszaram warunków do rozwoju w kontekście zarówno społecznym, infrastrukturalnym, środowiskowym, urbanistycznym.

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji. Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. stanowi, że działaniom rewitalizacyjnym może zostać poddany obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, w przypadku występowania na nim ponadto negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. W opracowaniach specjalistycznych z zakresu rewitalizacji zwraca się uwagę na różne przesłanki delimitacji obszaru rewitalizacji. Są nimi też takie czynniki jak znaczenie obszaru do rewitalizacji dla Gminy, zasadność zwracania uwagi na występowanie korzyści zewnętrznych przy realizacji programu rewitalizacji oraz potrzeby Gminy, w tym w zakresie spójności i strategii rozwojowej.

Zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic. **W ramach przeprowadzonej analizy natężenie problemów mierzone wskaźnikiem syntetycznym IMD łącznie wykazało zwarty obszar ulic sołectwa Koszęcin.** Obszar zdegradowany jest przede wszystkim obszarem o problemach społecznych. Nie można wykluczyć faktu, że znajdują się na nim obszary zaniedbane lub zdewastowane, jednak nie należy utożsamiać tych zjawisk. Zgodnie z wymaganiami ustawy o rewitalizacji opracowane zostały mapy podobszarów rewitalizacji w skali 1:5000 (arkusze). Z uwagi na konieczność ujęcia w obszarze rewitalizacji jedynie terenów zamieszkałych konieczne było zawężenie całego obszaru danej jednostki urbanistycznej

(sołectwa lub miejscowości) do terenu zabudowanego i zamieszkałego oraz ewentualnie terenów przyległych zapewniających spójność obszaru i istotnych do prowadzenia działań rewitalizacyjnych. Metoda użyta do wyznaczenia granic obszarów rewitalizacji była wymuszona przez duże rozproszenie zabudowy w całej gminie²⁶.

Włączenie działek obejmujących zespół parkowo-pałacowy w Koszęcinie do obszaru rewitalizacji wynika z konieczności kompleksowego podejścia do rozwiązywania problemów zdegradowanych fragmentów przestrzeni publicznej o szczególnym znaczeniu społecznym, historycznym i funkcjonalnym dla społeczności lokalnej. Park oraz przyległy teren pałacowy to nie tylko przestrzeń rekreacyjna i zielona, ale również miejsce licznych wydarzeń społecznych, kulturalnych i integracyjnych oraz symbol tożsamości Koszęcina. Zespół ten jest wpisany do rejestru zabytków, co podkreśla jego wartość dziedzictwa kulturowego, a jednocześnie wskazuje na szczególne potrzeby w zakresie zachowania i restauracji substancji zabytkowej oraz adaptacji do współczesnych potrzeb użytkowników. Diagnoza dokonana na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji w Gminie Koszęcin wykazała, że obszary zespołu parkowo-pałacowego charakteryzują się obecnie pogarszającym się stanem infrastruktury technicznej, a fragmenty terenów zielonych wykazują symptomy degradacji. Dotyczy to zarówno elementów zieleni parkowej, ścieżek, małej architektury, jak i części infrastruktury służącej organizacji wydarzeń publicznych oraz dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami. Tereny te wymagają dostosowania i intensyfikacji działań inwestycyjnych, by zapewnić ich wielofunkcyjność, otwartość i bezpieczeństwo użytkowania, co jest kluczowe z punktu widzenia wypełniania funkcji społecznych i integracyjnych w skali całej gminy.

W kontekście delimitacji obszaru rewitalizacji, kluczowe znaczenie ma prawidłowa interpretacja art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, zgodnie z którym:

„W skład obszaru rewitalizacji mogą wchodzić, oprócz terenów zamieszkałych, także obszary przemysłowe, powojenne albo pokolejowe, jeżeli możliwe do przeprowadzenia na nich działania przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym, o których mowa w art. 9 ust. 1.”

Przepis ten wyraźnie ogranicza możliwość włączania terenów niezabudowanych lub niezamieszkałych do obszaru rewitalizacji jedynie do ściśle określonych kategorii – takich jak obszary przemysłowe, powojenne lub pokolejowe, z zastrzeżeniem, że ich rewitalizacja będzie powiązana z przeciwdziałaniem zidentyfikowanym problemom społecznym o szczególnym natężeniu, typowym dla procesu rewitalizacji.

W praktyce oznacza to, że włączenie innych terenów niezamieszkałych – takich jak np. pola uprawne, tereny niezabudowane czy cenne przyrodniczo – jest niedopuszczalne, nawet jeśli znajdują się one w granicach analizowanego obszaru, chyba że spełniają powyższe kryteria funkcjonalne. Interpretację tę potwierdził nadzór wojewody, stwierdzając nieważność uchwały obejmującej swoim zakresem

²⁶ Dlatego przyjęto następującą procedurę:

- 1) wyznaczono heksagony o powierzchni 1 ha dla całej gminy - stworzona została siatka heksagonalna.
- 2) obliczono gęstość zabudowy dla wszystkich heksagonów.
- 3) obliczono warunek brzegowy wejścia do obszaru rewitalizacji w następujący sposób: do obszaru zaliczą się te heksagony, których gęstość zabudowy $\geq$ średnia gęstość + odchylenie standardowe, czyli jeśli gęstość będzie $\geq 2,07$.
- 4) za pomocą algebry mapowej wybrano te działki, które przecinają się z heksagonami wybranymi w punkcie 3; odrzuciłem te działki niezabudowane, które nie wpływały na nieciągłość obszaru.
- 5) wybór działek dodatkowo podyktowany był oceną zwartości zabudowy, tzn. wybrane zostały jedynie skupiska heksagonów. Kroki 4-5 dotyczyły już tylko jednostek wskazanych przez analizę wskaźnika syntetycznego IMD.

rozległe tereny niezamieszkałe, jak np. pola uprawne, które nie wpisują się w definicję terenów wymagających rewitalizacji ustawowej, oraz podkreślając konieczność respektowania tak określonej granicy włączeń.

Dodatkowo, zgodnie z intencją ustawodawcy, celem włączania tych terenów do obszaru rewitalizacji musi być bezpośrednie oddziaływanie projektowanych działań rewitalizacyjnych na ograniczenie lub eliminację zdiagnozowanych negatywnych zjawisk społecznych, takich jak bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niska aktywność obywatelska czy niewystarczające uczestnictwo w życiu publicznym i kulturalnym. Obszary te muszą nie tylko formalnie pasować do wskazanych przez ustawę typów, ale rzeczywiście być powiązane z celami rewitalizacji społecznej.

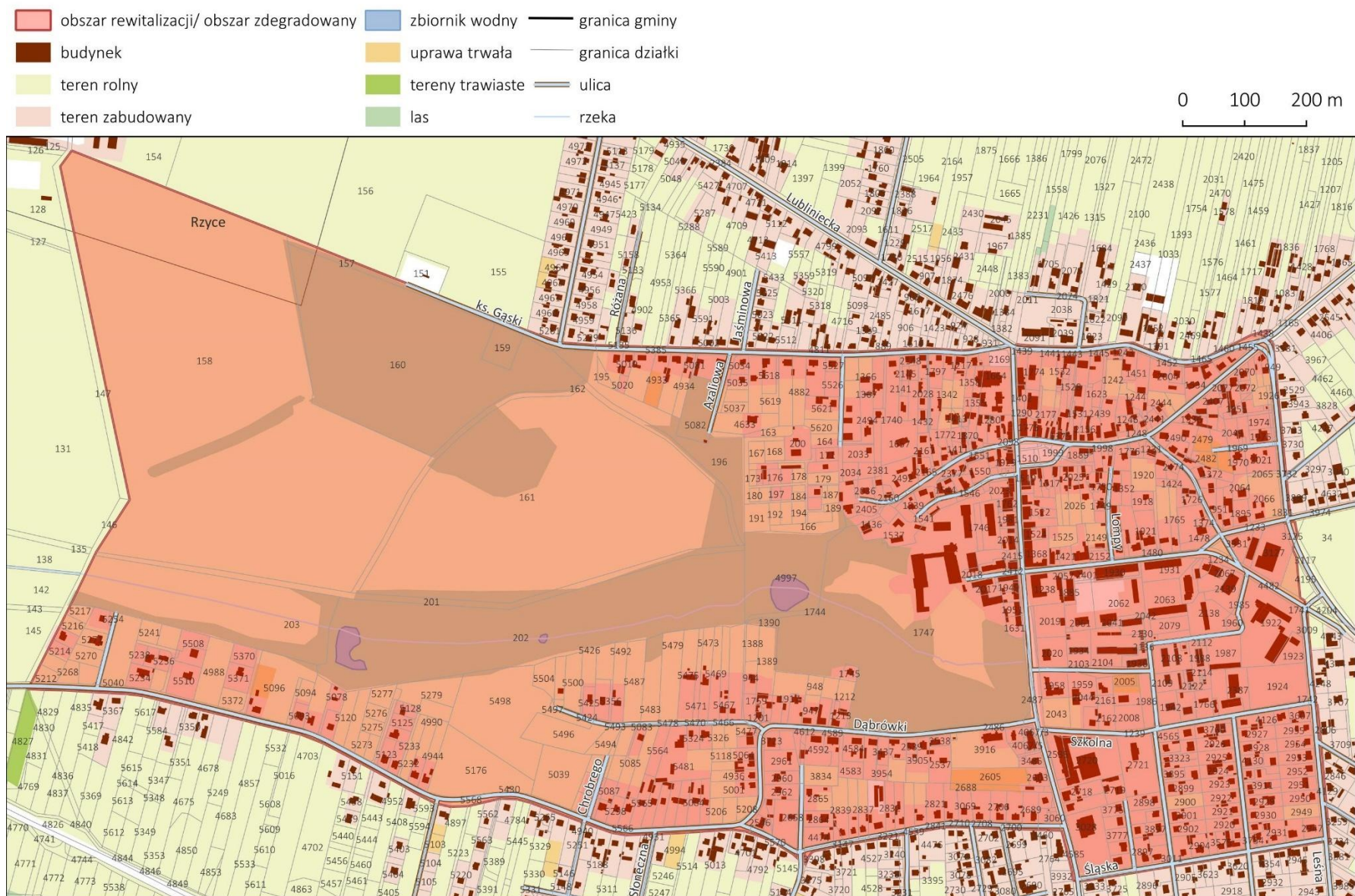
W przypadku Koszęcina, rewitalizacja zespołu parkowego jest warunkiem dla skutecznej regeneracji centralnych funkcji miejscowości, aktywizacji społecznej i wsparcia rozwoju lokalnego kapitału społecznego, kulturalnego i gospodarczego. Utrzymanie i rozwój parku oraz ich powiązanie z funkcjami społecznymi i kulturowymi umożliwia także prowadzenie skutecznej polityki włączenia społecznego (integracja międzypokoleniowa, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, upowszechnianie kultury, rekreacji i edukacji).

Dołączenie tych działek do obszaru rewitalizacji pozwoli na pozyskanie środków zewnętrznych oraz wzmocnienie synergii między działaniami infrastrukturalnymi i społecznymi, co jest niezbędne dla trwałej poprawy jakości życia całej społeczności gminy. Ponadto, zespół parkowo-pałacowy leży w centrum życia publicznego Koszęcina i jego rewitalizacja pozytywnie wpłynie na wizerunek gminy, atrakcyjność inwestycyjną oraz potencjał turystyczny. Rewitalizacja tego szczególnego miejsca wpisuje się w cele Gminnego Programu Rewitalizacji i jest zgodna z zaleceniami krajowych oraz regionalnych strategii rozwoju obszarów problemowych.

W świetle powyższego, włączenie działek zespołu parkowego do obszaru rewitalizacji jest zasadne i wynika zarówno z przesłanek formalnoprawnych, jak i realnych, zdiagnozowanych potrzeb społeczności lokalnej oraz konieczności ochrony i twórczego wykorzystania lokalnego zasobu dziedzictwa kulturowego.

W sumie opracowanych zostały trzy arkusze map (1, 2, 3) w skali 1:5000 mieszczących się na wydruku A4 z marginesem lewym i prawym 1,5 cm – **mapy zachowujące skalę stosowanie do przepisów ustawy o rewitalizacji stanowią załącznik do uchwały Rady Gminy dotyczącej wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji Gminy Koszęcin**. Poniżej zaprezentowano mapę poglądową obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy.

Rycina 6. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Gminy Koszęcin – mapa poglądowa

Źródło: opracowanie własne

Tabela 8. Prezentacja liczby ludności i powierzchni obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Koszęcin w stosunku do limitów ustawy o rewitalizacji

Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji	Liczba ludności na 2024r. [mieszkańcy]	Odsetek ludności obszaru rewitalizacji w stosunku do ludności gminy	Powierzchnia [km ²]	Odsetek powierzchni obszaru w stosunku do ludności gminy
Obszar zdegradowany	1257	10,79%	1,58	1,2%
Obszar rewitalizacji	1257	10,79%	1,58	1,2%

Źródło: opracowanie własne

Rozdział V. Rekomendacje dla uchwały Rady Gminy o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Niniejszy rozdział opisuje rekomendacje dotyczące wprowadzenia lub odstąpienia od wprowadzenia dodatkowych środków ochrony obszaru rewitalizacji przewidzianych w przepisach ustawy o rewitalizacji

Zdefiniowanie podstawowych problemów i podjęcie kroków zmierzających do ich zniwelowania powinno przyczynić się do podniesienia poziomu i jakości życia mieszkańców. Zgodnie z ust. 5 art. 9 Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, Rada Gminy może ustanowić na obszarze rewitalizacji, prawa pierwokupu na rzecz Gminy wszystkich nieruchomości oraz zakaz wydawania decyzji o warunkach zabudowy, o której mowa w art. 59 ustawy z dn. 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym dla wszystkich albo określonych w uchwale zmian sposobu zagospodarowania terenu, jeżeli stan zagospodarowania obszaru rewitalizacji oraz stopień jego pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wskazują, że nieustanowienie zakazu może doprowadzić do niekorzystnych zmian w zagospodarowaniu obszaru rewitalizacji, które prowadzić będą do pogłębienia niekorzystnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

W uchwale demitacyjnej zasadne jest wskazanie prawa pierwokupu nieruchomości znajdujących się na obszarze rewitalizacji. Instrument ten ma zabezpieczyć możliwość realizacji działań rewitalizacyjnych na tym obszarze określonych w później opracowanym Gminnym Programie Rewitalizacji. W myśl przepisów ustawy o rewitalizacji prawo pierwokupu przysługuje gminie w odniesieniu do wszystkich nieruchomości znajdujących się na wyznaczonym obszarze rewitalizacji bez względu na tytuł do gruntu (własność lub użytkowanie wieczyste), jak również bez względu na rodzaj nieruchomości (zabudowania, niezabudowana, lokalowa).

W uchwale delimitacyjnej nie wprowadza się natomiast zakazu wydawania decyzji o warunkach zabudowy dla wszystkich albo określonych w uchwale rewitalizacyjnej zmian sposobu zagospodarowania terenu wymagających tej decyzji. W związku z tym, że teren obszaru rewitalizacji objęty jest w części miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego nie ma zasadności wprowadzania ograniczania w wydawaniu warunków zabudowy – jakie dają przepisy ustawy o rewitalizacji.

Po podjęciu uchwały Rady Gminy o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, Rada Gminy powinna podjąć uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Koszęcin do roku 2030 (art. 17 ust. 1 ustawy o rewitalizacji) oraz – po odbyciu

konsultacji społecznych i uzgodnieniu projektu z właściwymi podmiotami - uchwałę w sprawie przyjęcia programu rewitalizacji (art. 14 ust. 1, art. 19 i art. 23 ust. 1 ustawy o rewitalizacji).
Następnym etapem będzie wystąpienie do Zarządu Województwa z wnioskiem o wpis programu do wykazu programów rewitalizacji woj. śląskiego.

Spis tabel

Tabela 1. Wskaźniki wykorzystane do oceny sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej przestrzenno-funkcjonalno-technicznej w diagnozie delimitacyjnej w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego w Gminie Koszęcin	16
Tabela 2. Wykaz obwodów wyborczych i frekwencja do wyborów samorządowych 2024 w Gminie Koszęcin, wybory do Rady Gminy.....	23
Tabela 3. Analiza uwarunkowań społecznych w Gminie Koszęcin na podstawie wskaźników na podstawie wskaźników specyficznych dla sfery społecznej.....	27
Tabela 4. Analiza uwarunkowań gospodarczych w Gminie Koszęcin na podstawie wskaźników specyficznych dla sfery gospodarczej	34
Tabela 5. Analiza uwarunkowań środowiskowych w Gminie Koszęcin na podstawie wskaźników specyficznych dla sfery środowiskowej	41
Tabela 6. Analiza uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalno-technicznych w Gminie Koszęcin na podstawie wskaźników specyficznych dla sfery przestrzenno-funkcjonalno-technicznej	48
Tabela 7. Zbiorcza analiza uwarunkowań społecznych, gospodarczych, środowiskowych i przestrzenno-funkcjonalno-technicznych w Gminie Koszęcin.....	52
Tabela 8. Prezentacja liczby ludności i powierzchni obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Koszęcin w stosunku do limitów ustawy o rewitalizacji	59

Spis rycin

Rycina 1. Położenie administracyjne Gminy Koszęcin.....	13
Rycina 2. Zobrazowanie przestrzenne intensywności występowania zdiagnozowanych negatywnych zjawisk społecznych w Gminie Koszęcin	32
Rycina 3. Zobrazowanie przestrzenne intensywności występowania zdiagnozowanych negatywnych zjawisk gospodarczych w Gminie Koszęcin	37
Rycina 4. Zobrazowanie przestrzenne intensywności występowania zdiagnozowanych negatywnych zjawisk środowiskowych w Gminie Koszęcin	44
Rycina 5. Zobrazowanie przestrzenne intensywności występowania zdiagnozowanych negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalno-technicznych w Gminie Koszęcin	51
Rycina 6. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Gminy Koszęcin – mapa pogładowa	58

Spis wykresów

Wykres 1. Podział respondentów ze względu na wiek.....	7
Wykres 2. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych	7
Wykres 3. Oceny poszczególnych podobszarów w Gminie Koszęcin	8
Wykres 4. Główne priorytety rozwoju Gminy Koszęcin według ankietowanych	10